

บทที่ 3

เจตนารมณ์และหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติอิสลาม

กฎหมายต่างๆที่ถูkbัญญัติแก่มุสลิม นั้น มีแหล่งที่มาจากอัลกุรอาน ท่านรศูล ﷺ ได้ทำหน้าที่บรรยายขยายความหมายของอัลกุรอานด้วยสุนนะฮ์ของท่าน ท่านรศูล ﷺ ได้กลับไปสู่ความเมตตาของอัลลอฮ์ หลังจากที่บทบัญญัติอิสลามได้สมบูรณ์ ซึ่งแหล่งที่มาของกฎหมายอิสลามในเบื้องต้นมีสองแหล่งนั้นก็คือ อัลกุรอาน และ อัสสุนนะฮ์ ต่อมาก็ได้มีแหล่งที่สามและที่สี่นั่นก็คือ อัลอิจญมาฮ์ และอัลกียาส

ในปัจจุบันมีสิ่งที่ไม่เคยปรากฏในสมัยของท่านรศูล ﷺ สอฮาบะฮ์ และตะบีอิน ด้วยเหตุดังกล่าวได้มีบุคคลบางกลุ่มที่ไม่มีความเข้าใจต่อข้อกำหนดต่างๆอย่างถ่องแท้ พวกเขาตัดสินใจปัญหาด้วยความไม่เข้าใจในตัวบทต่างๆของกฎหมายอิสลาม แท้จริงแล้วทุกๆปัญหา ทุกปรากฏการณ์ อิสลามมีคำตอบและทางออก ขึ้นอยู่กับว่าเราจะสามารถเชื่อมโยงปัญหา กับตัวบทของกฎหมายอิสลาม และเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลามได้ด้วยวิธีการใด

จึงจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงหุก่มต่าง ๆ และเจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลาม และหลักเกณฑ์ศาสนา () เพื่อนำไปสู่การเข้าใจปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

3.1 อัลอะหุกามอัลตักลีฟียะฮ์ ()

3.1.1 ความหมายของอัลอะหุกาม

3.1.1.1 อัลอะหุกามเชิงภาษา

อัลอะหุกามเป็นพหูพจน์ของอัลหุกุม () ซึ่งมีความหมายว่า บทบัญญัติ การตัดสินใจ และการห้ามปราม(al- Juryaniy,2003:95,al- Rasiy,2003:78)

3.1.1.2 อัลอะหฺกามเชิงวิชาการ

นักวิชาการสุสุนียีน () หลายท่านได้ให้ความหมายของอัลอะหฺกามไว้หลายความหมายด้วยกัน ซึ่งมีความแตกต่างกันในสำนวนแต่เมื่อพิจารณาถึงความหมายโดยรวมแล้ว สามารถสรุปความหมายของอัลอะหฺกามเชิงวิชาการคือ ศาสนบัญญัติที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคลที่มีลักษณะเป็นเนื้อหาความบังคับหรือบังคับให้เลือก หรือมีลักษณะการกำหนดเป็นรูปแบบหรือวิธีการ(al-Amidiy,2000:1/78;al-Shua Qaniy,2000:1/ 25;al-Shanqitiy,1999:27)

คํงที่อัลลอฮฺทรงตรัสว่า

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ ۗ مَا عِندِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ ۗ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۗ يَقْضُ الْحَقُّ وَهُوَ خَيْرٌ
الْفَصْلَيْنِ ﴿٥٧﴾ () (57 :

ความว่า “ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แท้จริงฉันอยู่บนหลักฐานอันชัดเจน จากพระเจ้าของฉัน ในขณะที่เดียวกันพวกเจ้าก็ปฏิเสธหลักฐานนั้น ที่ฉันนั้นไม่มีสิ่งทีพวกเจ้าเร่งรีบกันดอก แท้จริงการชี้ขาดนั้นมีสิทธิ์ของใครอื่น นอกจากเป็นสิทธิของอัลลอฮฺเท่านั้น โดยทีพระองค์จะทรงแจ้งความจริง และพระองค์เป็นผู้ที่เยี่ยมทีสุดในบรรดาผู้ชี้ขาด ” (อัล-อันอาม:57)

مَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۗ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۗ أَمَرَ آلَا تَعْبُدُوا إِلَّا
إِيَّاهُ ۗ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾
(40 :)

ความว่า “ สิ่งทีพวกท่านเคารพอิบาอะฮฺอื่นจากพระองค์ มิใช่อื่นใดนอกจากบรรดาชื่อทีพวกท่าน และบรรดาบรรพบุรุษของพวกท่านใช้เรียกมัน อัลลอฮฺมิได้ประทานหลักฐานในเรื่องนี้ลงมา การตัดสินมิได้เป็นสิทธิของใคร

นอกจากอัลลอฮ์ พระองค์ทรงใช้มิให้พวกท่านอืบาอะฮ์สิ่งใด นอกจากพระองค์เท่านั้น นั่นคือศาสนาที่เที่ยงธรรมแต่ส่วนใหญ่ของมนุษย์ไม่รู้” (ยูสุฟ:40)

وَقَالَ يَبْنَى لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَأَدْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ
مُتَّفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ (67:)

ความว่า “ และเขากล่าวว่า โอ้ลูกเอ๋ย พวกเจ้าอย่าเข้าเมืองทางเดียวกัน แต่พวกเจ้าจงเข้าเมืองต่างทางกัน และฉันไม่อาจให้ความคุ้มครองแก่พวกเจ้าจากอัลลอฮ์ได้ การตัดสินใจเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ ฉันขอมอบการไว้ใจแก่พระองค์ และขอให้บรรดาผู้มอบการไว้ใจ จงไว้ใจแก่พระองค์ ” (ยูสุฟ:67)

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (10 :)

ความว่า “ และอันใดที่พวกเจ้าขัดแย้งกันในเรื่องนั้นๆ ดังนั้นการชี้ขาดตัดสินย่อมกลับไปหาอัลลอฮ์ นั่นคืออัลลอฮ์พระเจ้าของฉัน แก่พระองค์เท่านั้น ฉันขอมอบหมายและยังพระองค์เท่านั้นฉันจะกลับไปหา ” (อิซฮุรอ:10)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นบ่งบอกว่าข้อกำหนดต่างๆ(หุกุม)นั้นอัลลอฮ์เป็นผู้กำหนดแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งข้อกำหนดนั้นจะมาในสำนวนที่ต่างกัน บางครั้งมาในสำนวนคำสั่งให้ปฏิบัติ บางครั้งมาในสำนวนให้เลือกปฏิบัติ และโดยการวางกฎเกณฑ์

3.1.2 ประเภทของอัลอะฮุกาม ()

อัลหุกุม () โดยลักษณะทั่วไปของบทบัญญัติแล้วแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ อัลหุกุม อัลตักลีฟีย () และอัลหุกุม อัลวักฎีย () (all-Amidiy , 2000 ค.ศ. 1 : 79 , al-Shuakaniy,2000 ค.ศ. 25-26)

3.1.2.1 อัลหุกมุ อัลตักลีฟีย ()

อัลหุกมุ อัลตักลีฟีย() คือข้อกำหนดคบทบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะเป็นเนื้อหาบังคับหรือบังคับให้เลือก (al-Shanqitiy,2000: 1/25)

3.1.2.2 อัลหุกมุ อัลวัฎอีย ()

อัลหุกมุ อัลวัฎอีย () คือบทกฎหมายที่กำหนดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพื่อเป็นสัญญาณของหุกุม ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุ() เงื่อนไข () อุปสรรค () ข้อผ่อนผัน () ข้อกำหนดเดิม() การมีผลถูกต้อง() หรือการโมฆะ() (al-Shankitiy,2000:1/26;al-Shuakaniy,2000:25-26;al-Fatuhiy,n.d.:1/435)

อัลหุกมุ อัลวัฎอีย () นั้นบางครั้งเป็นสาเหตุ () อุปสรรค() เงื่อนไข() ถูกต้อง () เป็น โมฆะ () ผ่อนปรน () ความตั้งใจ ()

จากคำนิยามข้างต้นสามารถแบ่งหุกุมวัฎอียออกเป็น 7 ประเภทด้วยกันคือ
1.สาเหตุ()

ลักษณะที่ชัดเจนแน่นอนที่ได้รับการกำหนดให้เป็นสัญญาณของหุกุมโดยที่การมีของลักษณะที่เป็นมูลเหตุดังกล่าวแสดงถึงการที่จำต้องมีผลตามมาและหากขาดลักษณะที่เป็นมูลเหตุดังกล่าวแสดงถึงการขาดผลที่ถูกยอมรับ หรือมูลเหตุที่เป็นทามของผล มีเหตุที่ต้องมีผล ขาดเหตุที่ต้องขาดผล (al-Shuakaniy,2000:270;al-Fatuhiy,n.d.:1/445)

ตัวอย่างเช่นพระดำรัสของอัลลอฮฺ

شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ
الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۗ وَمَنْ كَانَ

مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا
 يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا
 هَدَانَكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ (185:)

ความว่า “ เดือนรอมฎอนนั้นเป็นเดือนที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาใน
 ฐานะเป็นข้อแนะนำสำหรับมนุษย์ และเป็นหลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับ
 ข้อแนะนำนั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่จำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ ดังนั้น
 ผู้ใดในหมู่พวกเจ้าเข้าอยู่ในเดือนนั้นแล้ว ก็จงถือศีลอดในเดือนนั้น และผู้ใด
 ป่วย หรืออยู่ในการเดินทางก็จงถือใช้ในวันอื่นแทน อัลลอฮฺทรงประสงค์ให้
 ความสะดวกแก่พวกเจ้า และไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า และเพื่อที่
 พวกเจ้าจะได้ครบถ้วนซึ่งจำนวนวัน(ของเดือนรอมฎอน)และเพื่อพวกเจ้าจะ
 ได้ให้ความเกรียงไกรแด่อัลลอฮฺในสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำแก่พวกเจ้า และ
 เพื่อพวกเจ้าจะขอบคุณ ” (อัลบะเกาะเราะฮฺ:185)

ตัวบทกฎหมายในตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่มุสลิมต้องถือศีลอดก็คือ
 การเข้ามาของเดือนรอมฎอน ซึ่งเดือนรอมฎอนเป็นสัญญาณว่ามุสลิมต้องทำการถือศีลอดทุกคน
 (เว้นแต่ผู้ที่กฎหมายได้ยกเว้นเดือนรอมฎอนเป็นเดือนที่เก่า เป็นมูลเหตุที่เป็นสัญญาณของหุก่ม
 นั้นก็คือการถือศีลอด(al-Amidiy ,2000:1/104;al-Shuakaniy ,2000:1/27)

2.เงื่อนไข()

ลักษณะที่ชัดเจนแน่นอนที่ได้รับการกำหนดให้เป็นสัญญาณของหุก่ม โดยที่การมี
 ของลักษณะดังกล่าว ไม่ได้แสดงถึงการมีหรือไม่มีของหุก่ม แต่หากไม่มีแล้วจะแสดงถึงการไม่มี
 ของสิ่งที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขนั้นๆ (al-Amidiy,2000:1 / 104;al-Shuakaniy,2000:27;al-
 Fatuhiy,n.d.:1/452)

ตัวอย่างเช่น การอาบน้ำละหมาดเป็นเงื่อนไขของการละหมาด เพราะอัลลอฮฺได้
 ทรงกำหนดของการคงอยู่ในสภาพที่มีน้ำละหมาดเป็นเงื่อนไขของการละหมาด ดังนั้นการละหมาด

จะไม่มีผลหากขาดเงื่อนไขดังกล่าว แต่หากมีเงื่อนไข(มีน้ำสะอาด)มิได้หมายความว่า การละหมาดจะมีผลเสมอไป เพราะอาจจะละหมาดก่อนเข้าเวลาหรือละหมาดโดยขาดรูกันหนึ่งรูกันใดของการละหมาดก็เป็นได้

3.อุปสรรค()

ลักษณะที่ถูกกำหนดให้เป็นสัญญาณของหุกุม โดยที่การปลอดจากลักษณะดังกล่าวไม่ได้บ่งบอกถึงการมีหรือการไม่มีของหุกุม แต่หากมีลักษณะดังกล่าวควบคู่อยู่ด้วย บ่งบอกถึงการตกไปของหุกุม(al-Amidiy,2000:1/104;al-Shuakaniy,2000:1/27;al-Fatuhiy,n.d.:1/446)

ตัวอย่างเช่น การมีประจำเดือนกับการละหมาด ซึ่งการไม่มีประจำเดือนนั้นไม่ได้แสดงว่าการละหมาดมีอยู่ บุคคลที่ไม่มีประจำเดือนบางคนอาจจะละหมาด และบางคนอาจจะละเลยไม่ละหมาด แต่หากสตรีได้เกิดมีประจำเดือนขึ้นมา การละหมาดก็เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับนาง

4.ข้อผ่อนปรน()

บทบัญญัติที่ถูกกำหนดขึ้น โดยที่มีความแตกต่างจากข้อกำหนดที่ยึดหลักฐานเดิม เพราะมีเหตุจำเป็น

ตัวอย่างเช่น การบริโภคเนื้อสัตว์ที่ตายเอง โดยไม่ได้เชือดเป็นสิ่งที่อนุมัติหากอยู่ในภาวะคับขันไม่มีอะไรกิน และหากไม่กินแล้วจะเกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ถือว่ายึดถือหลักการบัญญัติว่าด้วยการผ่อนปรน(al-Fatuhiy,n.d.:1/478)

5.ข้อกำหนดเดิม()

คือ ข้อกำหนดกฎหมายในภาวะปกติทั่วไป โดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ

ตัวอย่างเช่น การถือศีลอดสำหรับผู้ที่ยังบรรลุนิติภาวะในยามปกติที่ไม่ได้เจ็บป่วยและไม่ได้อยู่ในระหว่างการเดินทาง รู้ถึงการมาของเดือนรอมฎอน และไม่มีลักษณะที่เป็นเงื่อนไข หรือเหตุผลของความจำเป็น เขาจึงต้องปฏิบัติตามที่ข้อกำหนดได้กำหนดอย่างเด็ดขาดและแน่นอน หากไม่แล้วถือว่าเป็นผู้ละเมิดกฎหมายข้อนี้ จำต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด(al-Fatuhiy,n.d.:1/476)

6.การมีผลถูกต้อง()

คือ ผลของการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่กฎหมายถือว่าถูกต้องสมบูรณ์ และมีผลตามกฎหมาย(al-Fatuhyy,n.d.:1/465)

ตัวอย่างเช่น 1.การละเมิดของบุคคลที่ทำตามเจตนาของคู่ประกอบ และวิธีการตามที่กำหนดโดยกฎหมายทุกอย่างโดยสมบูรณ์ จะถือว่ามีผลที่ถูกต้องตามกฎหมาย และถือว่าบุคคลนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองแล้ว

2.การซื้อขายของบุคคลที่ทำตามเจตนาของคู่ประกอบและวิธีการตามที่กำหนดโดยกฎหมายทุกอย่างโดยสมบูรณ์ จะถือว่ามีผลที่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ซื้อที่มีสิทธิต่อสิ่งของที่ซื้อทุกอย่าง ผู้ขายก็มีสิทธิต่อผลตอบแทนที่เป็นราคาทุกอย่าง และถือว่ามีผลตามกฎหมาย(al-Shankitiiy , 2000:84-85;al-Fatuhyy,n.d.:1/465)

7.การมีผลเป็นโมฆะ()

คือ ผลของการกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่กฎหมายถือว่าเป็นโมฆะและไม่ มีผลตามกฎหมาย

ตัวอย่างเช่น 1.การละเมิดของบุคคลที่ขาดองค์ประกอบหรือทำผิดเจตนาจะถือว่าเป็นโมฆะ ไม่มีผลตามกฎหมาย จำต้องทำการละเมิดใหม่ และตราบไคที่บุคคลนั้นยังไม่ปฏิบัติ อย่างถูกต้องก็ถือว่าเป็นภาระที่จำต้องรับผิดชอบตลอดไป

2.การซื้อขายที่ขาดองค์ประกอบหรือทำผิดเจตนา ถือว่าเป็นโมฆะไม่มีผลตาม กฎหมาย ผู้ซื้อไม่ถือว่าเป็นผู้มีสิทธิครอบครองของที่ได้มาโดยกฎหมาย ผู้ขายก็ยังไม่ มีสิทธิในการ ถือครองค่าตอบแทนที่ได้มา และถือว่าการซื้อขายดังกล่าวยังไม่ มีผลตามกฎหมาย(al-Shankitiiy,2000:84-85;al-Fatuhyy,n.d.:1/465)

3.1.3 ประเภทของอัลอะหุกาม อัลตักลีฟียะฮฺ

อัลอะหุกาม อัลตักลีฟียะฮฺ () หรือ อัลอะหุกาม อัลชรัอียะฮฺ () นั้นแบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ วาญิบ หะรอม มันดูบ มักรุฮฺ มุบาหฺ

3.1.3.1 วาญิบ ()

คือบทกฎหมายที่กำหนดบังคับให้บุคคลปฏิบัติโดยแน่นอนเด็ดขาด(al-Gasaliy,1997: 1/68;al-Juwainiy,1997:1/106;Ibn Qudamah,1998:1/150)

ด้วยกฎหมายอิสลามถูกประทานลงมาเป็นภาษาอาหรับ ในภาษาอาหรับจะมีสำนวนที่แสดงถึงการบังคับให้ปฏิบัติตามแน่นอนเด็ดขาด และถือว่าหากไม่ปฏิบัติตามจะมีโทษหรือปรับในโลกนี้ หรือถูกลงโทษในโลกหน้า

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ

النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ

سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾ (58:)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮฺทรงใช้พวกเจ้าให้มอบคืนบรรดาของฝากแก่เจ้าของของมัน และเมื่อพวกเจ้าตัดสินระหว่างผู้คน พวกเจ้าก็จะต้องตัดสินด้วยความยุติธรรม แท้จริงอัลลอฮฺทรงแนะนำพวกเจ้าด้วยสิ่งซึ่งดีจริงๆ แท้จริงอัลลอฮฺเป็นผู้ทรงได้ยินและผู้ทรงเห็น” (อันนิซาอฺ:58)

3.1.3.2 หารอม ()

คือ บทกฎหมายที่กำหนดบังคับให้บุคคลงด ละเว้นไม่กระทำโดยแน่นอนเด็ดขาด ดังพระดำรัสของอัลลอฮฺ

(al-Gasaliy,1997:1/68;al-Juwainiy,2000:1/108;IbnQudamah,1998: 1/150)

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ

كَانَ خَطَاً كَبِيراً ﴿٣١﴾ (31:)

ความว่า “ และพวกเจ้าอย่าฆ่าลูกๆของพวกเจ้าเพราะกลัวความอยุ่จน เราให้
ปัจจัยยังชีพแก่พวกเขาและพวกเจ้าโดยเฉพาะ แท้จริงการฆ่าพวกเขานั้นเป็น
ความผิดอันใหญ่หลวง ” (อัลอิสรอฮ์:58)

ข้อสังเกตจากตัวอย่างนี้คือ

คำว่า แปลว่าและพวกเจ้าอย่าฆ่า เป็นคำกริยาที่แสดงถึงการกระทำใน
ปัจจุบันหรือการกระทำในอนาคตที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งเป็นหนึ่งในสำนวนที่แสดงถึงการ
ห้ามไม่ให้กระทำหรือทำการละเมิดต่อสิ่งที่ต้องห้าม

3.1.3.3 มั่นดูบ ()

คือบทกฎหมายที่กำหนดบังคับให้บุคคลกระทำอย่างไม่เด็ดขาด หรือในอีก
ความหมายหนึ่งคือบทกฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลกระทำโดยการกำหนด
ผลตอบแทนในการกระทำนั้นๆและจะไม่มีกรลงโทษหากมิได้กระทำ
(IbnQudamah,1998:1/189;al- Fatuhiy,n.d.:1/403)

ตัวอย่างเช่นการบันทึกการเป็นหนี้

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ

(282:)

ความว่า “ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย เมื่อพวกเจ้าต่างมีหนี้สินกัน จะด้วยหนี้สินใดๆก็ตามจงกว่า
ถึงกำหนดเวลา(ใช้หนี้)ที่ถูกระบุไว้แล้วก็จงบันทึกหนี้สินนั้นเสีย ” (อัล-บะเกาะเราะฮ์:282)

.ในโองการอื่นอัลลอฮ์ทรงตรัสว่า

﴿ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمْنَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ﴾

(283:)

ความว่า “ แต่ถ้าบางคนในพวกเจ้าไว้ใจอีกบางคน(ลูกหนี้)ผู้ที่ได้รับการไว้วางใจ(ลูกหนี้)ก็จงคืนสิ่ง
ที่ถูกไว้ใจ(หนี้)ของเขาเสีย และเขาจงเกรงกลัวอัลลอฮ์ผู้เป็นพระเจ้าของเขาเถิด ” (อัล-บะเกาะ
เราะฮ์:283)

ข้อสังเกตจากตัวอย่างนี้คือ

ก.คำว่า แปลว่าพวกเจ้าจงทำการบันทึกมันไว้ เป็นสำนวนบังคับให้กระทำ ซึ่งเป็นคำสั่งให้บันทึกสัญญาผู้ยืมที่ตามหลักแล้วถือว่าเป็นวาญิบ

ข.โองการที่สองแสดงถึงความไม่จำเป็นต้องทำการบันทึก หากต่างฝ่ายต่างไว้ใจซึ่งกันและกัน เพราะโดยหน้าที่แล้วต้องชำระหนี้สินของเขาตามมารยาทที่เขาได้รับความไว้วางใจ

ค.คำสั่งในโองการแรกที่เป็นวาญิบได้ถูกเปลี่ยนสถานะจากวาญิบป็นมันดูบ โดยโองการที่สองเป็นหมายบ่งบอก () ว่าคำสั่งในโองการแรกนั้นไม่ได้ให้ความหมายของวาญิบ แต่ความหมายของมันคือมันดูบ ซึ่งหาไม่แล้วก็จะเกิดข้อขัดแย้งระหว่างความหมายคำสั่งบังคับในโองการแรกกับความหมายเชิงอนุญาตในโองการที่สอง

3.1.3.4 มักรูฮ ()

คือบทกฎหมายที่กำหนดบังคับให้บุคคลลงละเว้นไม่กระทำอย่างใดเด็ดขาด หรืออีกความหมายหนึ่งคือบทกฎหมายที่ไม่ส่งเสริมและไม่สนับสนุนให้บุคคลประพฤติกระทำโดยการกำหนดผลตอบแทนให้กับบุคคลที่ละทิ้งการกระทำดังกล่าวแต่หากมีการละเมิดก็มีได้ถือว่าเป็นผู้กระทำผิด(al-Shanqitiy,1999:9;al-Shuakaniy,2000:1/26)

ตัวอย่างเช่น

) () ﷺ :

(2018:

ความว่าจากท่านอับดุลลอฮฺ อิบน์ อุมร์กล่าวท่านรَسُول ﷺ กล่าวว่า“สิ่งทะเลาะที่อัลลอฮฺ ทรงชังที่สุด คือ การหย่าร้าง” (บันทึกโดยIbn Majah,2000:2018)

ข้อสังเกตจากตัวอย่างนี้คือ

คำว่า แปลว่าทรงชังที่สุด เป็นคำที่แสดงถึงการไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้น นั่นก็คือ การหย่าร้าง แต่หากมีความจำเป็นและจำต้องเกิดการหย่าร้างขึ้นก็ไม่ถือว่าเป็นผู้ละเมิด

3.1.3.5 มุบาหฺ()

คือ บทกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลสามารถเลือกกระทำหรือละทิ้ง โดยที่ไม่ได้ บังคับให้กระทำหรือห้ามไม่ให้ปฏิบัติ แต่เปิดโอกาสให้ว่าจะสามารถเลือกว่าจะกระทำหรือไม่ ซึ่งเป็นสิทธิของแต่ละบุคคล โดยที่การกระทำหรือไม่นั้นมีสภาพเท่าเทียมกันหรือเป็นสิ่งที่อนุญาตให้ บุคคลสามารถเลือกได้(Ibn Qudamah,1998:1/194)

คั่งพระคำรัสของอัลลอฮ์

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ
حَرْجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
ءِآبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَمِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَمَتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَلَتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ
صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ
أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةً طَيِّبَةً كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

ความว่า “ ไม่เป็นการลำบากใจอันใดแก่คนตาบอด และไม่เป็นการลำบากใจอันใดแก่คนพิการ และไม่เป็นการลำบากใจอันใดแก่คนป่วย และไม่เช่นกันแก่ตัวของพวกเจ้าที่จะรับประทานที่บ้านของพวกเจ้า หรือบ้านของพ่อๆของพวกเจ้า หรือบ้านของแม่ๆของพวกเจ้า หรือบ้านของพี่ชายน้องชายของพวกเจ้า หรือบ้านพี่สาวน้องสาวของพวกเจ้า หรือบ้านลุง อาของพวกเจ้า หรือบ้านป้า อาสาวของพวกเจ้า หรือบ้านลุง น้ำของพวกเจ้า หรือบ้านของป้า น้ำสาวของพวกเจ้า หรือบ้านที่พวกเจ้าครอบครองกุญแจของมัน หรือบ้านของเพื่อนๆของพวกเจ้า ไม่เป็นการลำบากใจอันใดแก่พวกเจ้าที่จะร่วมรับประทานกันเป็นหมู่หรือแยกกัน เมื่อพวกเจ้าเข้าไปในบ้านก็จงกล่าวสลาม

ให้แก่ตัวของพวกเจ้าเองเป็นการคำนับอันจำเริญยิ่งจากอัลลอฮ์ เช่นนั้น
 แหะละอัลลอฮ์ทรงชี้แจงโองการทั้งหลายให้เป็นที่ชัดเจนแก่พวกเจ้าเพื่อพวก
 เจ้าจะได้ใช้สติปัญญาพิจารณา” (อันนุร:61)

ข้อสังเกตจากตัวอย่างนี้คือ

ก. คำว่า แปลว่า“ ไม่เป็นการลำบากใจอันใด(ไม่เป็นโทษ)
 แกคนตาบอด และคำว่า แปลว่าไม่เป็นการบาปอันใดแก่พวกเจ้า ซึ่งเป็นการ
 ปฏิเสธโทษและบาปสำหรับผู้ใดที่กระทำสิ่งต่างๆที่ถูกระบุในโองการดังกล่าว
 ข. การปฏิเสธโทษหรือบาปเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงการอนุมัติสามารถกระทำได้
 และเป็นสิ่งที่อนุญาตให้ละทิ้งโดยไม่กระทำก็ได้
 ค. การรับประทานอาหารในบ้านของญาติใกล้ชิดหรือผู้ที่ได้ถูกระบุในโองการนี้
 เป็นสิ่งอนุมัติพึงกระทำได้ และเป็นสิ่งที่อนุญาตให้งดกระทำก็ได้ (Ibn Qudamah, 1998:1/194)

3.2 เจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลาม

มีนักวิชาการจำนวนมากได้เรียบเรียงตำราที่เกี่ยวกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ
 อิสลาม(กฎหมายอิสลาม)อย่างเช่น ท่านอิมามอับนุญัยมียะฮ์¹ ท่านอิมามอัชชาฎิเบีย² ท่านอิมามอัล
 หะรอมัย³ ท่านอิมามอัลฆอซาลี⁴ และท่านอื่นๆ อิมามเหล่านี้บางท่านได้เรียบเรียงตำราที่เกี่ยวกับ
 เจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลามแยกออกมาต่างหาก บางท่านได้นำไปรวมอยู่ในบทหนึ่งของ
 หนังสืออรรถาธิบาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอนำตัวอย่างของเจตนารมณ์บทบัญญัติอิสลามมากล่าวถึงพอ

¹ คือตะกีซุดดีน อะหมัด บุตรอับดุลฮาสิม เกิดที่เมืองฮัรอรอน(อยู่ทางตอนเหนือของประเทศอิรักปัจจุบัน) วันปี ฮ.
 ศ. 661 ท่านไม่เพียงผลิตศิษย์ที่ได้สร้างสรรค์งานวิชาการอย่างมากมาย ตัวท่านเองยังได้เขียนตำราไว้เป็นจำนวน
 มากกว่า 500 เล่ม แต่ทว่าสูญหายเกือบหมดเหลือเพียง 64 เล่ม เช่นงานพิควาของท่านเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่ถูก
 รวบรวมไว้ในชื่อ มัจญ์มูอ์ อะควา ซึ่งเป็งานที่เป็นเสมือนคลังความรู้ให้แก่คนรุ่นหลัง ท่านเสียชีวิตในที่คุม
 ขังท่านที่เมืองดามัสกัส ปี ฮ.ศ. 728 หลังจากถูกจับขังไว้กว่าสองปีสามเดือน (al-Zirikliy, 1992:1/144)

² คือ อบุอิสฮาก อิบรอฮีม บุตรมุซา อัลมาลิกีย์ สังกัดมัซฮับมาลิกีย์ เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 790

³ คือ อุมมะฮ์ลี อับดุลมาลิก บุตรอับดุลลอฮ์ บุตรยูสุฟ อัลญันนีย์ เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 478

⁴ คือ ออบูฮามิด มุฮัมมัด บุตรมุฮัมมัด อัลฆอซาลี มีชีวิตอยู่ในช่วงปี ฮ.ศ. 450-505 เป็นนักปราชญ์ที่มีความรู้
 หลากหลายสาขาวิชา สังกัดมัซฮับชาฟีอี ตำราอัลมุสตะฟะฮ์ของท่านเป็นตำราทางด้านวิชาอรรถาธิบายซึ่งเป็นที่
 ยอมรับในทุกยุคทุกสมัย (al-Zirikliy, 1992:7/22)

สังเขป เนื่องจากว่าหลายๆปัญหาที่เกี่ยวกับการเสริมความงาม มีความเกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์ของ บทบัญญัติอิสลามโดยตรง และเนื่องจากว่าเจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลามถูกกำหนดขึ้นก็เพื่อนำมาซึ่งประโยชน์แก่ปวงบ่าวทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ซึ่งบทบัญญัติอิสลามนั้นคือ ความยุติธรรม ความ โปรดปราน ดังนั้นผลประโยชน์ทุกสิ่งทุกอย่างที่ตรงกันข้ามกับกับสิ่งดังกล่าวไม่ใช่ บทบัญญัติอิสลาม(ชะรีอะฮ์)

บทบัญญัติอิสลามนั้นถูกบัญญัติมาเพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น การนำมาซึ่งประโยชน์และป้องกันความเสียหายนั้นเป็นสิ่งที่ธรรมชาติของมนุษย์ให้การยอมรับและสนับสนุน ยิ่งไปกว่านั้นทุกๆบทบัญญัตินำมาซึ่งประโยชน์ของปวงบ่าว รวมทั้งหุกมดักลีฟีย์ () ที่เกี่ยวข้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลาม(al-Shatibiy,1997:2/17-18)

ลักษณะพิเศษแห่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลามจะตระหนักถึงหลักประกันที่ให้คุณประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติและปกป้องพวกเขาจากสิ่งที่เป็นโทษทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับดังนี้คือ

3.2.1 หลักประกันระดับปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐาน ()

คือเป็นการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญของโครงสร้างขั้นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์โดยได้เน้นย้ำในการเสนอหลักประกันความมั่นคงของมนุษย์ที่ควรจะได้รับการดูแลอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อสวัสดิการที่ควรจะได้รับในโลกนี้และโลกหน้า หากมีความบกพร่องเกิดขึ้นในขั้นนี้จะทำให้เกิดความยุ่งเหยิงโกลาหลในสังคมโลกนี้และเป็นการขาดทุนอันยิ่งใหญ่ที่ชัดเจนของมวลมนุษยชาติในโลกหน้า

หลักประกันในข้อนี้มี 5 ประการคือ

1.ความมั่นคงด้านศาสนา โดยบัญญัติให้ทำพิธีกรรมศาสนาหรืออิบาเดฮ์และกำหนดเกณฑ์เพื่อรักษาอิบาเดฮ์ให้ยืนหยัดได้ด้วยการกำหนดให้มีการทำสงครามเพื่อปกป้องพิทักษ์ศาสนา และกำหนดโทษสำหรับผู้เป็นมูรตัด

2.ความมั่นคงด้านชีวิต โดยกำหนดให้มีการสมรส และห้ามการกระทำที่ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตถึงแก่ชีวิต เช่นการประทุษร้ายและการฆ่า เป็นต้น

3.ความมั่นคงด้านสติปัญญา โดยการห้ามดื่มสุรายาเสพติดและสิ่งมีนเมาทุกชนิด เพื่อเป็นการดำรงไว้ซึ่งสติปัญญา

4.ความมั่นคงด้านทรัพย์สิน โดยการส่งเสริมให้มีการซื้อขาย และห้ามการเอารัศเอาเปรียบผู้อื่น การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมิชอบ เช่นการปล้น ขโมย หลอกหลวงต้มตุ๋น และการกินดอกเบี้ย เป็นต้น

5.ความมั่นคงด้านการสืบสกุล โดยส่งเสริมการแต่งงานและห้ามการผิดประเวณี และการล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น(al-Shatibiy,1997:2/9)

3.2.2 หลักประกันระดับปัจจัยความต้องการ()

ระดับนี้เป็นระดับที่ได้พัฒนามาจากหลักประกันระดับปัจจัยขั้นพื้นฐาน กล่าวคือการพัฒนาไปสู่แนวคิดในการอำนวยความสะดวกและขจัดปัญหาความยุ่งยากทั้งปวง เจตนารมณ์ของกฎหมายอิสลามในระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มนุษย์ดำรงอยู่ได้ในสังคมอย่างเพียงพอ เช่น อนุญาตให้ล่าสัตว์ อนุญาตให้รับประทานอาหารที่หะลาล อนุญาตให้มีการยืมเงินหรือสิ่งของ และการอนุญาตการซื้อขายล่วงหน้า การอนุโลมให้กล่าวถ้อยคำที่ทำให้เป็นมรตุด เป็นต้น(al-Shatibiy,1997:2/10)

3.2.3 หลักประกันระดับปัจจัยขั้นเสริมแต่ง ()

เจตนารมณ์แห่งกฎหมายอิสลามในระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในหลักประกันความมั่นคงของมนุษย์เพิ่มเติมเต็มความต้องการที่พัฒนามาจากระดับที่หนึ่งและสองดังนั้นเมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาตามลำดับจึงทำให้หลักประกันความมั่นคงของแต่ละปัจเจกบุคคลนั้นมีความสมบูรณ์ บูรณาการ และต่อเนื่อง เช่น การที่อิสลามอนุญาตให้มุสลิมใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อนุญาตการรับประทานอาหารที่อร่อย อนุญาตการสวมใส่เสื้อผ้าที่สวยงามและอนุญาตการเสริมความงามบางชนิด เป็นต้น(al-Shatibiy,1997:2/11)

ฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์แห่งกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับระดับความต้องการของการเสริมความงามจะพบว่า การเสริมความงามนั้นจัดอยู่ในระดับปัจจัยขั้นเสริมแต่งเท่านั้นซึ่งจัดอยู่เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นเมื่อการเสริมความงามเป็นเพียงปัจจัยเสริมแต่งจึงจำต้องไม่ละเมิดระดับปัจจัยความต้องการขั้นจำเป็น และในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ละเมิดระดับปัจจัยความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกัน

3.3 แนวทางของอิสลามในการอนุมัติและการห้าม

อัลลอฮ์ทรงสร้างมนุษย์ให้มาอาศัยบนโลกนี้ และได้กำหนดให้ศาสนาอิสลามเป็น บทบัญญัติในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีมนุษย์บางกลุ่มยอมรับต่อศาสนาแห่งอัลลอฮ์ แต่ยังมีอีกบางกลุ่ม ปฏิเสธต่อศาสนาแห่งอัลลอฮ์ ซึ่งแนวทางของอิสลามในการอนุมัติและห้ามสิ่งต่าง ๆ นั้น สามารถ แยกเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

3.3.1 การอนุมัติและการห้ามนั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว

อัลลอฮ์ คือผู้ทรงเกรียงไกร ผู้ทรงปรีชาญาณ ผู้ทรงเอกละ พระองค์ทรงกำหนด บทบัญญัติอิสลาม เพื่อเป็นรัฐธรรมนูญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์บนโลกนี้ ไม่มีผู้ใดมีส่วน ร่วมกับพระองค์ในการกำหนดบทบัญญัติ ซึ่งศาสนาอิสลามนั้นวางอยู่บนพื้นฐานสองประการ นั้น คือ การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ในการเคารพภักดี(อิบาดะฮ์) และการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ในเรื่อง ของบทบัญญัติต่างๆ ดังที่พระองค์ทรงตรัสว่า

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَءَابَاؤُكُمْ
 مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا
 إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

(40:)

ความว่า “ สิ่งที่พวกท่านเคารพอิบาดะฮ์อื่นจากพระองค์ มิใช่อื่นใดนอกจาก บรรดาชื่อที่พวกท่าน และบรรดาบรรพบุรุษของพวกท่านใช้เรียกมัน อัลลอฮ์ มิได้ประทานหลักฐานในเรื่องนี้ลงมา การตัดสินมิได้เป็นสิทธิของใคร นอกจากอัลลอฮ์ พระองค์ทรงมิใช้ให้พวกท่านเคารพอิบาดะฮ์สิ่งใดนอกจาก พระองค์เท่านั้น นั่นคือศาสนาที่เที่ยงธรรมแต่ส่วนใหญ่ของมนุษย์ไม่รู้ ” (ยู สุฟ:40)

ท่านอิมามอิบนุญะรียร์⁵(al-Tabariy,1997:7/218)กล่าวอธิบายอายะฮ์นี้ว่า“พวกท่านอย่าได้ละเมิดขอบเขตของอัลลอฮ์ ซึ่งพระองค์ได้กำหนดแก่พวกเจ้า ในสิ่งที่พระองค์ทรงอนุมัติและทรงห้ามแก่พวกท่าน ถ้าหากพวกท่านละเมิดขอบเขตที่อัลลอฮ์ทรงกำหนด แน่نونพวกท่านเป็นผู้ที่ฝ่าฝืนต่อพระองค์ ซึ่งอัลลอฮ์นั้นไม่ทรงรักผู้ที่ละเมิดขอบเขตของพระองค์ ที่พระองค์ทรงกำหนดแก่ผู้ที่พระองค์ทรงอนุมัติและทรงห้ามแก่พวกเขา”

ซึ่งถ้าหากเราพิจารณาถึงอายะฮ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทบัญญัติต่างๆนั้น เราจะพบว่า การกำหนดบทบัญญัตินั้นเป็นสิทธิของอัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียวดังอายะฮ์ต่อไปนี้

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي
يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ
الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِّنْ
رَّبِّهِ فَانْتَهَىٰ فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

ความว่า “ บรรดาผู้กินดอกเบี้ยนั้น พวกเขาจะไม่ทรงตัว นอกจากจะเป็นเช่นเดียวกับผู้ที่ชัฏฆอนทำร้ายเขาทรงตัว พวกเขากล่าวว่าที่จริงการค้านั้นก็เหมือนการเอาดอกเบี้ยนั่นเอง และอัลลอฮ์นั้นทรงอนุมัติการค้า และทรงห้ามการเอาดอกเบี้ย ดังนั้นผู้ใดที่การตัดเตือนจากพระเจ้าของเขาได้มายังเขา แล้วเขาก็เลิก สิ่งทีล่วงแล้วมาก็เป็นสิทธิของเขา และเรื่องของเขา นั้นย่อมกลับไปหาอัลลอฮ์ และผู้ใดกลับ(กระทำ)อีก ชนเหล่านี้แหละคือชาวนรกโดยที่พวกเขาจะอยู่ในนรกนั้นตลอดกาล ” (อัล-บะเกาะเราะฮ์:275)

จากอายะฮ์ข้างต้นอัลลอฮ์ตรัสโดยมีความหมายว่า“และอัลลอฮ์ทรงอนุมัติการค้า และทรงห้ามการเอาดอกเบี้ย” นั้นบ่งบอกให้รู้ว่า การกำหนดบทบัญญัติต่างๆนั้นเป็นสิทธิของพระองค์แต่เพียงผู้เดียว

⁵ คือ อิบญะฟัร มุฮัมมัด บุคอรุญะรียร์ อัฎเฏาะบะรียัย ปราชญ์อิสลามผู้ทรงความรู้ด้านคัมภีร์(อรรถาธิบายอัลกุรอาน) ด้านประวัติศาสตร์ และด้านหะดีษ เกิดปี ฮ.ศ. 224 และเสียชีวิตปี 310 (al-Dhahabi,1997:14/267)

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
 وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾ (87:)

ความว่า “ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าได้ให้เป็นที่ต้องห้ามซึ่งบรรดาสິงดีๆใน
 สิ่งที้อลลอสได้ทรงอนุมัติแก่พวกเจ้า และพวกเจ้าจงอย่าละเมิด แท้จริงอัลลอส
 นั้นไม่ทรงชอบบรรดาผู้ละเมิด”

(อัลมาอิดะฮ์:87)

จากอายะฮ์ข้างต้นอัลลอสร์สโดยมีความหมายว่า“โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงอย่าได้ให้เป็นที่
 ต้องห้ามซึ่งบรรดาสິงดีๆในสิ่งที้อลลอสได้ทรงอนุมัติแก่พวกเจ้า” บ่งบอกว่ำสิ่งดีๆที้อลลอสทรง
 อนุมัติแก่เรา เราอย่าได้ให้มันเป็นที่ต้องห้าม เพราะพระองค์คือผู้ทรงกำหนดสิ่งต่างๆให้แก่เรา

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
 وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ ۖ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ
 نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ
 وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ ۖ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ
 بِهِ ۖ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾ (151:)

ความว่า “ จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด)ว่าท่านทั้งหลายจงมาเถิด ฉันจะอ่านให้ฟังสิ่ง
 ที้พระเจ้าของพวกท่านได้ห้ามไว้แก่พวกท่านคือ พวกเจ้าให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็น
 ภาทิกับพระองค์ และจงทำคิต่อผู้บังเกิดเกล้าทั้งสองจริงๆ และอย่าฆ่าลูกของ
 พวกเจ้าเนื่งจากความจน เราเป็นผู้ให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าและแก่พวกเขา
 และจงอย่าเข้าใกล้สิ่งชั่วช้าที้เปิดเผยและที้ปกปิด และอย่าฆ่าชีวิตที้อลลอส
 ทรงห้ามไว้ นอกจากด้วยสิทธิอันชอบธรรมเท่านั้น นั้นแหละที้พระองค์ได้
 ทรงสั่งเสียไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะใช้ปัญญา ” (อัล-อันอาม:151)

ในอายะฮ์ข้างต้นอัลลอฮ์ทรงห้ามมุสลิมไม่ให้นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีกับพระองค์ พระองค์ทรงสั่งให้ทำดีต่อผู้บังเกิดเกล้าทั้งสอง ห้ามไม่ให้ฆ่าลูก ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว ห้ามไม่ให้ฆ่าผู้อื่นโดยมิชอบธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นบัญญัติจากพระองค์

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ
سُلْطَنًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْمُونَ ﴿٣٣﴾

(33:)

ความว่า “ จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด)ว่า แท้จริงสิ่งที่พระเจ้าของฉันทรงห้ามฉันนั้น คือบรรดาสิ่งที่ชั่วช้าน่ารังเกียจ ทั้งเป็นสิ่งที่เปิดเผยจากมันและสิ่งที่ไม่เปิดเผย และสิ่งที่ เป็นบาป และการข่มเหงรังแกโดยไม่เป็นธรรม และการที่พวกเจ้าให้เป็นภาคีแก่อัลลอฮ์ซึ่งสิ่งที่พระองค์ มิได้ทรงประทานหลักฐานใดๆลงมาแก่สิ่งนั้นและการที่พวกเจ้ากล่าวให้ร้ายแก่อัลลอฮ์ในสิ่งที่พวกเจ้าไม่รู้ ” (อัลอะอฺรอฟ:33)

อายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นอัลลอฮ์ทรงสั่งให้ท่านนบีมุฮัมมัดกล่าวแก่ผู้ศรัทธาว่าสิ่งต่างๆพระองค์ทรงห้าม คือสิ่งชั่วช้าต่างๆ การข่มเหงรังแกโดยมิชอบธรรม การตั้งภาคีต่อพระองค์ นั้นบ่งบอกว่าพระองค์คือผู้กำหนดบทบัญญัติต่างๆแก่ผู้ศรัทธา

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَتَّغِي مَرَضَاتٍ
أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾ (1 :)

ความว่า “ โอ้นบีเอ๋ย ทำไมเจ้าจึงห้ามสิ่งที่อัลลอฮ์ได้ทรงอนุมัติแก่เจ้า เพื่อแสวงหาความพึงพอใจบรรดาภริยาของเจ้าเล่า และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยผู้ทรงเมตตา ” (อัตตะหฺรีม:1)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นบ่งบอกชัดเจนว่ามนุษย์ไม่มีสิทธิในการกำหนด บทบัญญัติใดๆ ส่วนการอ้างอิงถึงท่านรศูล ﷺ ในการห้ามนั้นแท้จริงแล้ว ท่านรศูล ﷺ จะอนุมัติ หรือห้ามสิ่งใดนั้นเป็นไปด้วยวะหฺยูจากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งอัลลอฮฺทรงตรัสว่า

(4-3 :) (وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ) ()

ความว่า “ และเขามีได้พูดตามอารมณ์ สิ่ง(ที่เขาพูด)นั้นมีใช่อื่นใดนอกจาก เป็นวะหฺยูที่ถูกประทานลงมา ” (อันนัจมุ:3-4)

ซึ่งการอนุมัติและการห้ามของท่านรศูล ﷺ ที่ปรากฏในหะดีษนั้น จะสอดคล้องกับการกำหนดของอัลลอฮฺ ﷻ และเป็นไปตามพระประสงค์ของอัลลอฮฺ ﷻ ดังปรากฏในหะดีษ

ﷺ

:

- -

))

ﷺ

))

ﷺ

:

((

))

(561:

ความว่า “ จากท่านอบิสะอีด กล่าวว่า หลังจากที่พวกเราพิชิตคือยบร์ บรรดา สาวกของท่านรศูล ﷺ ได้เจอกับพืชชนิดหนึ่ง (หัวหอม) ซึ่งผู้คนมีความหวาดังนั้นพวกเราจึงรับประทานหัวหอมเป็นจำนวนมาก ต่อมาพวกเราได้ไปยัง มัสยิด ซึ่งท่านรศูล ﷺ ได้รับกลิ่นของหัวหอม ท่านจึงกล่าวว่า (ใครรับประทานพืชที่น่ารังเกียจ พวกเขาย่อมเข้าในมัสยิด) หลังจากนั้นผู้คนได้กล่าวกันว่า หัวหอมนั้นเป็นที่ต้องห้ามแล้ว หัวหอมนั้นเป็นที่ต้องห้ามแล้ว คำพูดดังกล่าวได้ไปถึงท่านนบี ﷺ ท่านจึงกล่าวว่า (โอ้มนุษย์เอ๋ย แท้จริงแล้วนั้น ฉันไม่มีสิทธิที่จะห้ามในสิ่งที่อัลลอฮฺทรงอนุมัติแก่ฉัน แต่ทว่าหัวหอมนั้นเป็นพืชที่ฉันไม่ชอบกลิ่นของมัน) ” (บันทึกโดยMuslim,2000: 561)

⁶ คือ คำบัญชาของอัลลอฮฺที่กำหนดให้สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามที่พระองค์ทรงประสงค์

หะดีษดังกล่าวท่านรศูลﷺกล่าวว่า “ โอ้มนุษย์เอ๋ย แท้จริงแล้วนั้น ฉันไม่มีสิทธิที่จะห้ามในสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงอนุมัติแก่ฉัน แต่ทว่าหัวหอมนั้นเป็นพืชที่ฉันไม่ชอบกลิ่นของมัน” นั้นบ่งบอกว่าการกำหนดคบทบัญญัติต่างๆเป็นสิทธิของอัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว ท่านรศูลไม่มีสิทธิในการกำหนดคบทบัญญัติต่างๆ แต่ทว่าบทบัญญัติต่างๆที่มีปรากฏในสุนนะฮ์ของท่านนั้นสอดคล้องกับคำสั่งของอัลลอฮ์ จำเป็นที่มุสลิมต้องปฏิบัติตามดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า

مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ
 وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا
 يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ
 فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ
 الْعِقَابِ ﴿٧﴾

ความว่า “ และสิ่งใดที่อัลลอฮ์ทรงให้รศูลของพระองค์ก็ยึดมาได้จากชาวเมือง (พวกกุฟฟาร) สิ่งนั้นย่อมเป็นสิทธิของอัลลอฮ์และรศูล และญาติสนิท และเด็กกำพร้า และผู้ขัดสน ผู้เดินทาง เพื่อมันมิได้หมุนเวียนอยู่ในระหว่างผู้มั่งมีของพวกเจ้าเท่านั้น และอันใดที่รศูลนำมาซึ่งพวกเจ้าก็จงยึดเอาไว้ และอันใดที่ท่านได้ห้ามพวกเจ้าก็จงละเว้นเสีย พวกเจ้าจงยำเกรงอัลลอฮ์เถิด แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงเข้มงวดในการลงโทษ ” (อัลฮัชร:7)

จากอายะฮ์ดังกล่าวอัลลอฮ์สั่งให้ผู้ศรัทธาปฏิบัติตามสิ่งที่รศูลสั่งและให้ละเว้นสิ่งที่รศูลห้าม เพราะเป็นคำสั่งจากพระองค์

)) : ﷺ

:

ﷻ

(324:) ((ﷻ

ความว่า “ จากท่านอัลมิกดาม บิน มะฮฺดีกะรีบา กล่าวว่ ท่านรศูล ﷺ กล่าวว่ จะมีชายผู้หนึ่งที่เขาั่งอกเขงบนที่ั่งของเขา ซึ่งเขาได้ รายงานหะดีษหนึ่ง จากหะดีษของั้น โดยกล่าวว่ มีอยู่ระหว่างพวกเราและพวกท่าน คัมภีร์ ของอัลลอฮ์ ﷻ (อัลกุรอาน) ซึ่งสิ่งทีปรากฏในอัลกุรอานจากสิ่งทีอนุมัติ พวกเราก็ยึดเอาสิ่งนั้นเป็นทีอนุมัติ และสิ่งทีปรากฏในอัลกุรอานจากสิ่งทีต้องห้าม พวกเราก็ยึดเอาสิ่งนั้นเป็นทีต้องห้าม ฟังรู้เถิดว่ แท้จริงสิ่งทีท่านรศูล ﷺ ได้ ห้ามนั้นเป็นดังเช่นสิ่งทีอัลลอฮ์ทรงห้าม ”(บันทึก โดยIbn Majah,2000:324)

ท่านอิมามอับนุดัยมียะฮ์(al-Maqdisiy,n.d.:1/108)กล่าวว่“แท้จริงชาวสะลัฟจะไม่ ใช้คำว่หะรอมนอกจากสิ่งทีได้รู้มาแน้ชัดว่สิ่งนั้นเป็นสิ่งทีหะรอมอย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ท่าน อิมามอะหมัดและบรรดาอิมามทั้งหลาย เมื่อพวกเขาถูกถามในเรื่องทีไม่ค้อยแน้ชัดในข้อกำหนด หรือมีความคลุมเครือ บรรดาอิมามเหล่านั้นมักจะตอบว่“เรารังเกียจมัน” หรือ “ เราไม่ชอบมัน” หรือ “เราไม่เห็นว่ามันเป็นสิ่งทีดี” ทั้งนี้มีไ้เพราะเหตุผลอื่นใดนอกจากเพื่อให้เห็นความสำคัญและความศักดิ์สิทธิ์ในสิ่งทีเป็นบทบัญญัติห้ามของพระองค์อัลลอฮ์เท่านั้น”

จากอัลกุรอานอายะฮ์ต่างๆและอัลหะดีษของท่านรศูล ﷺ สามารถสรุปได้ว่การ กำหนดว่สิ่งใดเป็นสิ่งหะลาล หรือสิ่งใดเป็นสิ่งหะรอมนั้นเป็นเอกสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ﷻ แต่เพียงผู้ เดียว มักลุกอื่นๆไม่มีสิทธิใดๆในเรื่องนี้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ใหญ่หรือเล็ก การเสริมความ งามหรือการกระทำอื่นๆก็ตาม มุสลิมทุกคนต้องยอมรับและตระหนักในเรื่องนี้

3.3.2 มุลฐานของการอนุมัติและการห้ามนั้นมีปรากฏในอัลกุรอานและอัศสุนนะฮ์

ท่านรศูล ﷺ ถูกส่งมายังมนุษยชาติ เพื่อให้เผยแพร่ว่ เรียกร้อง เชิญชวนมนุษย์ไปสู่ สัจธรรม และทางนำแห่งอัลลอฮ์ ﷻ ท่านรศูล ﷺ ใช้เวลา 23 ปีในการเชิญชวนมนุษย์ หลังจากนั้น ท่านก็กลับไปสู่ความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งนั้นก็บ่งบอกว่บทบัญญัติอิสลามนั้นสมบูรณ์แล้ว สิ่งทีอนุมัติและสิ่งทีต้องห้ามเป็นที่กระจ่างชัดแล้ว ท่านรศูล ﷺ จากไปได้ทิ้งไว้แก่ประชาชาติของ ท่านซึ่งรัศมีและทางนำของบทบัญญัติอิสลาม ดังทีอัลลอฮ์ทรงตรัสว่

⁷ คือ นามของทุกคนทีปฏิบัติตามแนวทางทีเที่ยงตรงในศาสนา เช่นอบูหะนีฟะฮ์ และผู้เจริญรอยตามเขา ซึ่งพวกเขาเป็นชนทีมาก่อนพวกเรา และบรรดาศอหาบะฮ์และตาบิอินั้นเป็นผู้มาก่อนพวกเรา

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهْلِيَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
 وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا
 مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَمِ ۚ ذَٰلِكُمْ
 فِسْقٌ ۖ الْيَوْمَ يَبْسُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ ۚ
 الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ
 الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمِهِ فَإِنَّ اللَّهَ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾

ความว่า “ ได้ถูกห้ามแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งสัตว์ที่ตายเอง เลือด เนื้อสุกร สัตว์ที่
 ถูกเปล่งนามอื่นจากอัลลอฮ์ที่มัน(ขณะเชือด) สัตว์ที่ถูกรัดคอตาย สัตว์ที่ถูกตี
 ตาย สัตว์ที่ตกเหวตาย สัตว์ที่ถูกขวิดตาย และสัตว์ที่สัตว์ร้ายกัดกิน นอกจากนี้
 พวกเจ้าเชือดกัน และสัตว์ที่ถูกเชือดบนแท่นหินบูชา และการเสียนหายด้วยไม้
 ตี เหล่านั้นเป็นการละเมิด วันนี้บรรดาผู้ปฏิเสธการศรัทธาหมดหวังใน
 ศาสนาของพวกเจ้าแล้ว ดังนั้นพวกเจ้าจงอย่ากลัวพวกเขา แต่จงกลัวข้าเถิด
 วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้วซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และข้าได้ให้
 ครบถ้วนแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งความเมตตาของข้า และข้าได้เลือกอิสลามให้เป็น
 ศาสนาแก่พวกเจ้าแล้ว ผู้ใดได้รับความขบขันในความหิวโหยโดยมิใช่เป็นผู้
 จงใจกระทำบาปแล้วไซ้ แน่นอนอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตา
 เสมอ ” (อัล-มาอิเดฮฺ:3)

ท่านอิบนุอับบาสกล่าวอธิบายอายะฮ์นี้ว่า“นั่นคืออิสลามซึ่งอัลลอฮ์ทรงบอกกล่าว
 แก่นบี ﷺ และผู้ศรัทธาทั้งหลายว่าแท้จริงหลักการศรัทธานั้นได้สมบูรณ์แล้ว ฉะนั้นไม่มีความจำเป็น
 ใดๆที่จะมีการเพิ่มเติม แท้จริงอัลลอฮ์ทรงกำหนดศาสนาอิสลามให้สมบูรณ์ ซึ่งไม่มีการตัดตอน
 ตลอดไปและแท้จริงอัลลอฮ์ทรงพอพระทัยศาสนาอิสลาม ดังนั้นพระองค์ไม่ทรงเกลียดศาสนา
 อิสลาม”(Ibn Kasir,1999:3/26)

ท่านอิมามอัดศุดดี⁸กล่าวอธิบายอายะฮ์นี้ว่า“อายะฮ์นี้ถูกประทานในวันอะรอฟะฮ์ หลังจากนั้นแล้วอัลลอฮ์มิได้ทรงประทานอายะฮ์ใดๆที่เกี่ยวข้องกับทะเลและหะรอมลงมาอีกเลย หลังจากประกอบพิธีหัจญ์เสร็จเรียบร้อยแล้วท่านรศูล ﷺ เดินทางกลับไปยังมะดีนะฮ์ แล้วหลังจากนั้นไม่นานท่านรศูล ﷺ ก็เสียชีวิต””(Ibn Kathir,1999:3/26)

สาระจากอายะฮ์ดังกล่าวนั้นก็คือ แท้จริงอัลลอฮ์ได้กำหนดให้ศาสนาอิสลามเป็นที่สมบูรณ์ แก่ผู้ศรัทธา ด้วยข้อบังคับ ขอบเขต คำสั่งใช้ คำสั่งห้าม สิ่งที่ถูกอนุมัติและสิ่งที่ต้องห้าม ทั้งหมด.

ในขณะที่ท่านรศูล ﷺ เสียชีวิตนั้น บทบัญญัติต่างๆนั้นได้สมบูรณ์แล้ว สิ่งทะเลและสิ่งหะรอมถูกบัญญัติแก่มุสลิมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังนั้นมูลฐานของการอนุมัติและการห้ามนั้นมีปรากฏในอัลกุรอานและอัซซุนนะฮ์ ส่วนสิ่งที่ปรากฏขึ้นหลังจากนั้นจะอยู่ภายใต้มูลฐานโดยรวมซึ่งมุ่งจะอธิบายและนักวิชาการจำเป็นต้องพิจารณาเพื่อนำไปสู่ข้อกำหนดของสิ่งเหล่านั้น อาทิเช่น ประเด็นปัญหาของการเสริมความงาม

3.3.3 หลีกเลี่ยงสิ่งที่คลุมเคลือเพื่อห่างไกลจากการนำไปสู่สิ่งที่ต้องห้าม

นับเป็นความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ที่มีต่อบรรดาภรรยาและประชาชาติที่พระองค์มิได้ละทิ้งพวกเขาให้จมอยู่ในความโง่เขลาเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกอนุมัติและสิ่งที่ถูกห้าม เพราะพระองค์ได้ทรงทำให้มนุษย์ได้รู้อย่างชัดเจนแล้วว่าอะไรเป็นสิ่งทะเล และอะไรเป็นสิ่งหะรอม ดังที่พระองค์ตรัสว่า

وَمَا لَكُمْ إِلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

⁸ คือ มุฮัมมัด บุตรอะรอฟะฮ์ อัลดุสกี อัลดุสกี สังกัดมัซฮับมาลีกี เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 1230 (al-Zirikli,1992:6/17)

⁹ คือนักนิติศาสตร์อิสลามที่มีคุณสมบัติต่าง ๆ ครอบคลุมเงื่อนไขของนักวินิจฉัย

ความว่า “ และมีอะไรเกิดขึ้นแก่พวกเจ้ากระนั้นหรือ ที่พวกเจ้าไม่บริโภคนอกจากสิ่งที่พระนามของพระองค์ถูกกล่าวบนมัน ทั้งๆที่พระองค์ทรงแจกแจงแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งสิ่งที่พระองค์ได้ทรงห้ามแก่พวกเจ้า นอกจากสิ่งที่พวกเจ้าได้รับความคับขันให้ต้องการมันเท่านั้น และแท้จริงมีผู้คนมากมายทำให้ผู้อื่นหลงผิดไปด้วยความใคร่ใฝ่ต่ำของพวกเขาโดยปราศจากความรู้อันแท้จริง พระเจ้าของเจ้านั้นคือผู้ที่ทรงรอบรู้อย่างต่อผู้ละเมิดทั้งหลาย ” (อัล-อันอาม:119)

ฉะนั้นมุสลิมต้องพึงปฏิบัติในสิ่งที่ได้รับอนุมัติและจะต้องหลีกเลี่ยงสิ่งต้องห้ามแต่อย่างไรก็ตาม ระหว่างสิ่งหะลาละที่ชัดเจนกับสิ่งหะรอมที่ชัดเจนนั้นมีพื้นที่เทาอยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลบางคนไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดที่ได้รับอนุญาตหรือสิ่งใดที่ถูกห้าม ความสับสนเช่นนี้อาจเป็นเพราะหลักฐานที่ไม่ชัดเจน หรือไม่ก็อาจเพราะความสงสัยเกี่ยวกับการนำตัวบทไปใช้กับสถานการณ์หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งนั่นเอง

เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ อิสลามถือว่าเป็นความดีอย่างหนึ่งสำหรับมุสลิมที่จะต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่มีความคลุมเครือหรือสิ่งที่เป็นที่สงสัย เพื่อที่จะให้ตัวเองห่างไกลจากการประพฤติปฏิบัติในสิ่งหะรอมยิ่งไปกว่านั้น วิธีการระมัดระวังดังกล่าวยังฝึกฝนมุสลิมให้เป็นคนที่มีมองการณ์ไกลในเชิงการวางแผนและเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่างๆอีกด้วยที่มาของหลักเกณฑ์ข้อนี้คือหะดีษของท่านรَسُول ﷺ ที่ว่า

)) : ﷺ : :

(1599: 52:) .

ความว่า “ จากอเมริกากล่าวว่า ฉันได้ยินท่านอัลนุอมาน บิน บะชีร¹⁰ กล่าวว่า ฉันได้ยินท่านรَسُول ﷺ กล่าวว่า สิ่งหะลาละและสิ่งหะรอมนั้นชัดเจน และระหว่างสิ่งทั้งสองนั้นมีสิ่งที่คลุมเครือซึ่งผู้คนจำนวนมากไม่ทราบถึงบทบัญญัติของมัน ดังนั้นผู้ใดที่ละเว้นสิ่งคลุมเครือ แท้จริงเขาได้ทำให้ศาสนา

¹⁰ คือ อัลนุอมาน บุตรบะชีร บุตรสะอูด อัลอันศอริย

และเกียรติยศของเขาวริสุทธิ ส่วนผู้ใดที่ถลำไปอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่ง
คลุมเครือเกรงว่าเขาจะตกอยู่ในสิ่งที่หะรอม ดังเช่นผู้เลี้ยงสัตว์รอบๆเขตหวง
ห้าม เป็นการเลี้ยงที่สัตว์เลี้ยงของเขาจะเข้าไปกินในเขตหวงห้าม นั้น แท้จริง
กษัตริ์ทุกๆพระองค์นั้นมีเขตหวงห้ามเป็นของตัวเอง และแท้จริงเขตหวงห้าม
ของอัลลอฮุนั้นคือสิ่งต้องห้ามต่างๆ(ในศาสนา)ของพระองค์พึงทราบเถิดว่า
แท้จริงในร่างกายของมนุษย์นั้นมีเนื้ออยู่ก่อนหนึ่ง หากเนื้อนั้นดี ร่างกายทุก
ส่วนก็จะดีไปด้วย และหากเนื้อก่อนั้นเสีย ร่างกายทุกส่วนก็จะเสียด้วย ซึ่ง
เนื้อก่อนั้นก็คือหัวใจ”

(บันทึกโดย al- Bukhariy,2000:52;Muslim,2000:1599)

หะดีษนี้บ่งบอกว่าท่านรสุล ﷺ จะยังคงไม่เสียชีวิต นอกจากว่าสิ่งที่อิสลามอนุมัติ
และห้ามนั้นจะกระจ่างชัดเสียก่อน ซึ่งจากหะดีษข้างต้นสิ่งต่าง ๆ นั้นมีสามชนิด คือ

1. เป็นที่หะลาล(อนุมัติ)อย่างชัดเจน
2. เป็นที่หะรอม(ต้องห้าม)อย่างชัดเจน
- 3.คลุมเคลือ ไม่ปรากฏชัดว่าเป็นสิ่งที่อนุมัติหรือต้องห้ามซึ่งสิ่งนี้สมควรที่มุสลิม

จะต้องหลีกเลี่ยง เนื่องจากว่าเราไม่รู้ข้อกำหนดของสิ่งดังกล่าว(al-Nawawiy,1999:11/29)

ท่านอิมามอันนะวะวี¹¹(al-Nawawiy,1999:3/623)ได้อธิบายประโยค

()ว่า “ แท้จริงแล้วมันเป็นสิ่งคลุมเคลือต่อบุคคลบางกลุ่ม แต่บางกลุ่มมันไม่เป็นสิ่ง
คลุมเคลือต่อพวกเขา ไม่ได้หมายความว่าตัวบทนั้นไม่ชัดเจน อัลลอฮฺ ﷻ จะ ไม่ทรงละทิ้งสิ่งใด
นอกจากว่าพระองค์ทรงให้ความกระจ่างชัดต่อสิ่งนั้น และทรงบอกถึงหลักฐานของสิ่งดังกล่าว แต่
ทว่าการให้ข้อกระจ่างนั้นมีสองชนิด คือ ให้ข้อกระจ่างอย่างชัดเจนผู้คนทั่วไปสามารถรู้ถึง
ข้อกำหนด และสองการให้ข้อกระจ่างอย่างไม่ชัดเจนคลุมเครือซึ่งบุคคลทั่วไปไม่สามารถรู้ได้
นอกจากนักวิชาการที่เอาใจใส่ต่อวิชาอุศูลุฟิฮฺ โดยที่พวกเขาเข้าใจในตัวบทรู้ถึงวิธีการนำตัวบท
มาประยุกต์ใช้และรู้ถึงการเทียบเคียงตัวบทต่างๆ รวมทั้งพวกเขายังรู้ถึงวิธีการโต้แย้งต่อผู้ที่นำตัว
บทมาเทียบเคียง

พึงทราบไว้ว่าการสำรวจคนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาและผู้ใดที่เกรงกลัวต่อ
สิ่งที่คลุมเครือที่ไม่มีความชัดเจน ในข้อกำหนดหรือบทบัญญัติแท้จริงเขาได้ปกป้องศาสนาและ
เกียรติยศศักดิ์ศรีของเขาให้รอดพ้นจากมลทินและความมัวหมอง

¹¹ คือ ฮัมด บุคอรุมฮัมมัด บุคอรอบรอซิม อัลบัสตีซ เป็ผู้ทรงความรู้ด้านฟิฮฺและหะดีษ เกิดปี ฮ.ศ. 319 เสียชีวิตปี ฮ.
ศ. 388

3.3.4 บทบัญญัติการห้ามโดยหลักแล้วจะห้ามสิ่งที่ไม่ดีและมีโทษที่มีลักษณะ

ชัดเจน

บทบัญญัติที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ นั้นพระองค์จะไม่ทรงห้ามสิ่งใด นอกจากว่าสิ่งนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ดี และพระองค์จะไม่ทรงอนุมัติสิ่งใดนอกจากว่าสิ่งดังกล่าวจะต้องเป็นสิ่งที่ดี และมี ประโยชน์ต่อปวงบ่าว อัลลอฮ์ได้ทรงสาธยายถึงคุณลักษณะประการหนึ่งของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังที่พระองค์ตรัสว่า

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَحْدُثُ لَهُ مَكْتُوبًا
عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ
عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ
وَعَزَّزُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۗ أُولَٰئِكَ هُم
الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

ความว่า “ ก็บรรดาผู้ปฏิเสธต่อรสูลผู้เป็นนบีที่เขียนอ่านไม่เป็นที่พวกเขา พบว่ามันถูกจารึกไว้ ณ ที่พวกเขา ทั้งในอัล-เตารอต และในอัล-อินญิล โดยที่ เขาจะใช้พวกเขาให้กระทำในสิ่งที่ชอบและห้ามพวกเขามีให้กระทำในสิ่งที่ ไม่ชอบ และจะอนุมัติให้แก่พวกเขาซึ่งสิ่งดีทั้งหลาย และจะให้เป็นสิ่ง ต้องห้ามแก่พวกเขาซึ่งสิ่งที่เลวทั้งหลาย และจะปลดเปลื้องออกจากพวกเขา ซึ่งภาระหนักของพวกเขา และห่วงคอที่ปรากฏอยู่บนพวกเขา ดังนั้นบรรดาผู้ ที่ศรัทธาต่อพวกเขา และให้ความสำคัญแก่เขา และช่วยเหลือเขา และปฏิบัติ ตามแสงสว่างที่ถูกประทานลงมาแก่เขา แล้วไซ้ชนเหล่านี้แหละคือบรรดาผู้ ที่สำเร็จ ” (อัล-อะฮฺรอฟ:157)

ท่านอิมามอิบนุกะษีร¹² (Ibn Kathir, 1999:3:488) ได้นำคำอธิบายของนักวิชาการบางกลุ่มต่ออายะฮ์นี้ว่า “แท้จริงทุกสิ่งที่ยัลลอฮ์ทรงอนุมัติจากอาหาร เนื่องจากว่าสิ่งเหล่านั้นมีประโยชน์ต่อศาสนาและร่างกาย ทุกสิ่งที่พระองค์ทรงห้ามนั้น มันเป็นสิ่งอันตรายไม่ดีต่อศาสนาและร่างกาย”

ท่านอิมามอิบนุตัยมียะฮ์ (Ibn Taimiyah, 2000:2/135) กล่าวว่า “ สิ่งที่ถูกอนุมัติแก่พวกเรานั้นคือสิ่งที่ดีทั้งหลาย และสิ่งที่เป็นที่ห้ามแก่พวกเรานั้นคือสิ่งที่นำไปสู่ความเสียหาย ถึงแม้ว่าพวกเราไม่รู้ถึงเจตนาของการห้าม และพวกเราไม่สามารถเข้าถึงสาเหตุของการห้ามนั้นได้ก็ตาม”

ดังนั้นเป็นสิ่งจำเป็นแก่มุสลิมที่จะต้องหลีกเลี่ยงสิ่งที่ยัลลอฮ์ทรงห้าม และไม่สมควรที่เราจะถามหาสาเหตุของการห้าม

ท่านอิมามอิบนุอับดุลสลาม (Ibn Abdussalam, 1997:1/18) กล่าวว่า “เจตนาของการห้ามบางครั้งเป็นสิ่งที่ผู้คนไม่รู้ และเป็นการไม่สมควรที่มนุษย์จะไปค้นหาถึงสาเหตุดังกล่าว เพื่อที่พวกเขาจะได้ดำเนินตามบทบัญญัติของอัลลอฮ์ แต่ว่าเป็นการเพียงพอแก่พวกเขา ที่มีความรู้สึกยินดีกับการภักดีต่ออัลลอฮ์ ในขณะที่พวกเขาหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่พระองค์ทรงห้ามแก่พวกเขา

ทุกๆสิ่งที่ไม่ดีและโทษของมันมีความแน่ชัด และทุกๆสิ่งที่มีความเสียหายและอันตรายซ่อนอยู่ทั้งที่เป็นความเสียหายในแบบฉับพลันทันทีทันใด หรือความเสียหายในแบบค่อยเป็นค่อยไป ศาสนาจะมีข้อห้ามไว้ทั้งสิ้น ในทางตรงกันข้ามสิ่งที่เป็นประโยชน์ทางศาสนาที่ยึดถือได้ สิ่งเหล่านั้นจะเป็นที่อนุมัติในศาสนา สิ่งที่ดีๆและเป็นที่ยอมรับมีอยู่มากมายเพียงพอสำหรับปวงบ่าวทุกคนทั้งชายและหญิง เด็กและผู้ใหญ่ อัลลอฮ์ ﷻ จะไม่ทรงทำให้พวกเขาได้รับความทุกข์ในด้านใดด้านหนึ่ง นอกจากพระองค์จะทรงเปิดว่าซึ่งทางออกอีกด้านหนึ่งของสิ่งนั้นเป็นการทดแทน เช่นในขณะที่พระองค์ทรงห้ามการผิประเวณีทั้งการชินาและการลิวาฎ เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นสิ่งไม่ดีและโทษของมันเป็นที่แน่ชัด พระองค์ทรงทดแทนให้กับพวกเขา ซึ่งการสมรสที่ทะเลาะ พระองค์ห้ามการกินดอกเบี๋ย เนื่องจากโทษของมันเป็นที่แน่ชัด แต่พระองค์ได้ทรงอนุมัติการค้าขายเป็นการทดแทนเป็นต้น สำหรับมุสลิมแล้วพึงระลึกและตระหนักอยู่เสมอว่า เราเชื่อฟังและพร้อมน้อมปฏิบัติตามในทุกๆสิ่งที่เป็นบัญญัติศาสนา แม้กระทั่งในสิ่งที่เราไม่ทราบถึงเหตุผลและวิหยปัญญาในสิ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติใช้หรือทรงบัญญัติห้ามก็ตาม

¹² คือ อิสมาอีล บุตรอุมร์ บุตรกะษีร อัลคิมขีญ์ เกิดปี ฮ.ศ. 700 บางสายรายงานปี ฮ.ศ. 701 เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 774 (Abu al-Fala, n.d.6/231-232)

3.3.5 หุก่มทะเลาะหะรอมโดยหลักแล้วในทางปฏิบัติทุกคนทำเทียมกัน

อิสลามคือศาสนาที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกำหนดให้แก่มนุษยชาติทั้งมวล บทบัญญัติต่าง ๆ นั้นไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นวรรณะแต่อย่างใดว่าสิ่งนี้เป็นที่อนุมัติแก่กลุ่มนี้ แต่เป็นที่ต้องห้ามต่ออีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งสิ่งที่เป็นที่ต้องห้ามมันก็ถูกห้ามแก่บุคคลทั้งหมด และสิ่งใดเป็นที่อนุมัติ มันก็ถูกอนุมัติแก่บุคคลทั้งหมด ดังปรากฏในหะดีษ

:
)) : ﷻ

(3733:) ((

ความว่า “ จากท่านหญิงอาอิชะฮฺ กล่าวว่า มีสตรีจากเผ่ามักซุมนางหนึ่งได้ขโมย ผู้คนต่างพูดกันว่า ใครจะเป็นผู้นำเรื่องดังกล่าวไปพูดคุยกับท่านนบี ﷺ ซึ่งไม่มีผู้ใดที่จะรับอาสาไปพูดคุยกับท่านนบี อูสามะฮฺ บิน เซด ได้อาสาเป็นผู้นำเรื่องดังกล่าวไปพูดคุยกับท่านนบี ﷺ ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า (แท้จริงพวกบনীอิสรออีลเมื่อผู้ที่มาจากตระกูลที่ดีในพวกเขาได้ขโมยพวกเขาก็ต่างนิ่งเฉย แต่เมื่อผู้ที่มาจากตระกูลที่ไม่ดีได้ขโมย พวกเขาก็ได้ลงโทษ ถ้าหากฟาฏิมะฮฺ¹³ เป็นผู้ขโมย แน่อนที่สุดท้ายจะตัดมือของนางเองด้วยตัวนางเอง) ”
(บันทึกโดย al-Bukhariy, 2000:3733)

นี่คือตัวบทจากหะดีษที่บ่งบอกว่าอิสลามไม่ได้ให้ความรักแก่คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากกว่าอีกกลุ่มหนึ่ง และไม่ได้แบ่งแยกระหว่างบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสิ่งทีอนุมัติและสิ่งที่ต้องห้าม

¹³ คือ ฟาฏิมะฮฺ บุตรีมุฮัมมัด ﷺ เป็นภรรยาของท่านอลี

3.4 หลักเกณฑ์ฟิกฮฺ () ที่เกี่ยวข้องกับทะเลและหะรอม

หลักเกณฑ์ฟิกฮฺ คือหลักเกณฑ์กฎหมายทั่วไปที่มีสำนวนโวหารกะทัดรัดเป็นธรรมเนียมแบบแผน ครอบคลุมข้อกำหนดศาสนบัญญัติทั่วไปที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่หลากหลายซึ่งสามารถที่จะรวบรวมหรือประมวลให้อยู่ภายใต้เนื้อหาเดียวกัน(al-Zarqa,1983:2/941)

3.4.1 หลักว่าด้วย พฤติกรรมต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับเจตนา ()

หลักเกณฑ์นี้เป็นหนึ่งในหลักเกณฑ์ใหญ่ทั้งห้าของหลักเกณฑ์ของหลักเกณฑ์ฟิกฮฺที่มาของหลักเกณฑ์นี้คือหะดีษของท่านรศูลﷺที่ว่า

:

ﷺ

(1907: 1:)

ความว่า “ รายงานจากท่านอะมีรุลมุอมีนีน อบีหุฟซิน อุมร์ บิน อัลค็อตฎ็อบ ﷺ กล่าวว่า ฉันได้ยินท่านรศูล ﷺ กล่าวว่า (แท้จริงการกระทำทั้งหลายขึ้นอยู่กับเจตนา และแน่นอนทุกคนย่อมได้รับ (ผลบุญ) ตามที่ได้เจตนา ซึ่งผู้ใดที่การอพยพของเขาเป็นไปด้วยเจตนาเพื่ออัลลอฮ์และรศูลจริง การอพยพของเขาก็จะเป็นไปเพื่ออัลลอฮ์และรศูล ส่วนผู้ใดที่การอพยพของเขาเป็นไปเพียงทางโลกนี้เพื่อเขาจะได้รับมัน หรือเพื่อสตรีนางหนึ่งที่เขาจะแต่งงานด้วย ฉะนั้นการอพยพของเขา ก็เป็นไปตามเจตนาที่เขาอพยพไปนั่นเอง ” (บันทึกโดยal-bukhariy,2000:1;Muslim,2000:1907)

ท่านอิมามอัศสะยูฎีย์¹⁴(al-Sayuti,1998:1/71)กล่าวว่า“นักนิติศาสตร์อิสลามมีความเห็นสอดคล้องกันว่าหะดีษบทนี้เป็นหนึ่งในสามของความรู้ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะความเพียรอุตสาหะของมนุษย์ทั้งหมด เกิดขึ้นในสามประการคือ ด้วยหัวใจ(ซึ่งใช้ในการตั้งเจตนาและคิดพิจารณาไตร่ตรอง)ด้วยลิ้น(ใช้ในการพูดและกล่าวสิ่งต่างๆ)และด้วยอวัยวะส่วนต่างๆของร่างกาย(ใช้ในการประกอบกิจกรรมภาคปฏิบัติ) ฉะนั้นการตั้งเจตนาจึงจัดเป็นหนึ่งในสามประการนี้ ทั้งยัง

¹⁴ คือ อิมามญะลาลุद्ดีน อับดุลเราะฮ์มาน อัศสะยูฎีย์

เป็นสิ่งที่มึนน้ำหนักรามากที่สุดอีกด้วย ทั้งนี้เพราะบางครั้งการตั้งเจตนาอันอาจเป็นอโฆสที่ เป็นเอกเทศสามารถที่จะแยกออกจากอโฆสอื่นๆ ในขณะที่อโฆสอื่นๆต้องการพึ่งพาอาศัยการตั้งเจตนาเพื่อใช้ในการจำแนกระหว่างสิ่งที่เป็นอโฆสออกจากจาริตประเพณี”

หลังจากที่ท่านได้กล่าวถึงบทต่างๆของอโฆสที่ต้องอาศัยการตั้งเจตนา ท่านยังได้กล่าวเสริมอีกว่า“ นอกจากนั้น(อโฆส)ยังรวมหมายถึงการกระทำต่างๆในสิ่งที่เป็นที่อนุวัติเมื่อมีการตั้งเจตนาเพื่อเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรง หรือใช้เป็นตัวกลางเพื่อการประกอบอโฆสที่สมบูรณ์ เช่นการรับประทานอาหาร การนอนหลับพักผ่อน การแสวงหาปัจจัยยังชีพ และอื่นๆและขณะเดียวกัน การสมรส การมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาเมื่อมีเจตนาเพื่อปฏิบัติตามสุนนะฮ์ของท่านนบี หรือเพื่อปกป้องตนเองจากการผิดประเวณี(ซินา)หรือเพื่อให้ได้ซึ่งบุตรที่ประเสริฐ และเพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนประชากรอิสลาม ประเด็นปัญหาปลีกย่อยต่างๆจำนวนมากเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์นี้เช่นเดียวกัน” (al-Sayuti,1998:1/72)

ซึ่งความหมายของหลักเกณฑ์ข้อนี้คือ แท้จริงแล้วพฤติกรรมของผู้ที่บรรลุนิติภาวะไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำของเขาเหล่านั้น ผลลัพธ์และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกันนั้นย่อมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับเจตนาของเขา

ถ้าหากเราพิจารณาจากตัวอย่างต่อไปนี้ เราจะพบว่าข้อกำหนดจะแตกต่างกันเช่น

1.ถ้าหากบุคคลใดฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา แน่นอนการกระทำของเขานั้นมีข้อกำหนดที่ชัดเจน และถ้าหากบุคคลใดฆ่าผู้อื่น โดยผิดพลาด การกระทำของเขาก็มีอีกข้อกำหนดหนึ่งที่ต่างออกไป

2.บุคคลใดได้กล่าวแก่ผู้อื่นว่า จงเอาเหรียญนี้ไป ถ้าหากเขาเจตนาเพื่อบริจาคก็เป็นการให้โดยเสน่หา ถ้าหากเขาไม่ได้เจตนาดังกล่าว ก็เป็นการให้ยืมจำเป็นต้องใช้คืน หรือเป็นการมอบให้ดูแลรักษา จำเป็นต้องดูแลรักษาเอาไว้ ถ้าหากเขาไม่ดูแลรักษาเขาต้องรับผิดชอบ ซึ่งรูปแบบของการให้เหมือนกัน แต่ที่ว่าเจตนาอันแตกต่างกันไป ดังนั้นข้อกำหนดที่ตามมาที่ย่อมแตกต่างกันไปตามไปด้วยขึ้นอยู่กับเจตนาและเป้าหมาย

ซึ่งหลักการข้อนี้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการเสริมความงาม จำเป็นที่ต้องนำมา กล่าวถึงพอสังเขป

3.4.2 หลักว่าด้วย พื้นฐานของสรรพสิ่งต่างๆนั้นเป็นสิ่งที่อนุวัติ

()

โดยพื้นฐานเดิมของสรรพสิ่งทั้งหลายที่อัลลอฮ์ได้ทรงสร้าง ล้วนเพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์จากมัน ดังนั้นสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้จึงเป็นที่อนุมัติ ไม่มีสิ่งใดเป็นที่ต้องห้ามยกเว้นสิ่งที่อัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านนบีได้ห้ามไว้อย่างชัดเจน แต่ในกรณีหลักฐานในการห้ามหรืออนุมัติสิ่งเหล่านั้นไม่หนักแน่นหรือแข็งแรงพอ เช่นหะดีษอ่อนหลักฐาน(เงาะอีฟ)ก็อนุญาตให้นำหลักการดังกล่าวข้างต้นมาใช้ได้

นักวิชาการนำหลักฐานที่แสดงถึงหลักเกณฑ์นี้ เป็นหลักฐานที่มีมาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَىٰ

السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ ۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

(29 :

ความว่า “ พระองค์คือผู้ที่ได้ทรงสร้างสิ่งทั้งมวลในโลกไว้สำหรับพวกเจ้า ภายหลังได้ทรงมุ่งสู่ฟากฟ้าแล้วได้ทำให้มันสมบูรณ์ขึ้นเป็นเจ็ดชั้นฟ้าและพระองค์นั้นทรงรอบรู้ในทุกอย่าง ” (อัล-บะเกาะเราะฮ์:29)

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ ۖ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ ۖ إِنَّكُمْ لَكُلُّكُمْ قَاتِلُونَ ۖ وَلَا تَزْفُكُم ۖ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ ۖ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ ۖ إِلَّا بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

(151 :

ความว่า “ จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด) ว่าท่านทั้งหลายจงมาเถิด ฉันจะอ่านให้ฟังสิ่งที่พระเจ้าของพวกท่านได้ห้ามไว้แก่พวกท่านคือ พวกเจ้าอย่าให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นภาคีกับพระองค์ และจงทำดีต่อผู้บังเกิดเกล้าทั้งสองจริงๆ และอย่าฆ่าลูกของพวกเจ้า เนื่องจากกลัวความยากจน เราเป็นผู้ให้ปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้า และแก่พวกเขา จงอย่าเข้าไปใกล้บรรดาสิ่งชั่วทั้งที่เปิดเผยและที่ปกปิด และอย่า

มาชีวิตที่อัลลอฮ์ทรงห้ามไว้ นอกจากด้วยสิทธิอันชอบธรรมเท่านั้น นั่นแหละ
ที่พระองค์ได้ทรงสั่งเสียมันไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะใช้ปัญญา ” (อัล-
อันอาม:151)

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾ (13 :)

ความว่า“ และพระองค์ทรงทำให้สิ่งที่อยู่ในชั้นฟ้าทั้งหลายและสิ่งที่อยู่ใน
แผ่นดินเป็นประโยชน์แก่พวกเจ้าทั้งหมดนี้มาจากอัลลอฮ์ แท้จริงในการนั้น
แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณสำหรับหมู่ชนผู้ใคร่ครวญ ” (อัลญาซียะฮ์:13)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นเมื่อพระองค์อัลลอฮ์ได้ทรงสรรสร้างสรรพสิ่งทั้งหลาย
ขึ้นมา เพื่อยังประโยชน์แก่มวลมนุษย์ทั้งผองแล้ว พระองค์จะทรงห้ามมิให้มวลมนุษย์ใช้ประโยชน์
จากมันได้อย่างไร แท้จริงแล้วพระองค์ทรงห้ามในบางสิ่งบางอย่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งในการ
สิ่งต่างๆเหล่านั้นย่อมแฝงไปด้วยเหตุผลและ hikmah ที่บางครั้งอัลลอฮ์ก็ทรงเปิดเผยสามารถเข้าใจได้
โดยง่าย แต่บางอย่างพระองค์ได้ทรงทดสอบมนุษย์ในด้านสติปัญญาที่จะต้องใช้ความพยายามที่
จะเข้าใจ และทรงทดสอบความภักดีของมนุษย์ที่จะประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์

สำหรับมุสลิมจำต้องทราบถึงข้อกำหนดหรือบทบัญญัติก่อนที่จะปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่ง
ใด และเป็นภาระหน้าที่ของผู้รู้ที่จะต้องชี้แจงและเอาใจใส่ในเรื่องดังกล่าว โดยจะต้องเป็นไปใน
แนวทางที่เปิดกว้างในเรื่องการอนุมัติและติกรอบในเรื่องการห้ามให้แคบลงหรือจำกัดข้อห้ามให้
น้อยลงเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่บรรดามุสลิม¹⁵

ขอบเขตของสิ่งต้องห้ามในอิสลามนั้นมีจำนวนน้อย ในขณะที่ขอบเขตของสิ่งที่
ได้รับการอนุมัติมีจำนวนมหาศาล บทบัญญัติห้ามก็มีจำนวนไม่มาก ในขณะที่สิ่งใดก็ตามที่
อัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ไม่ได้กล่าวถึงจะตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทั่วไปของการอนุญาตการงาน
ต่างๆภายใต้เอาณัติแห่งความโปรดปรานของอัลลอฮ์^ﷻ ดังหะดีษที่ท่านรสุล^ﷺ ได้กล่าวว่า

)) : ﷺ :

(3367: 1726:) ((

¹⁵ คือ ผู้ที่บรรลุนิสัยบัญญัติที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติอิสลาม

ความว่า “ จากซัลมานกล่าวว่า ท่านรศูต ﷺ ถูกถามเกี่ยวกับเนยใส เนยแข็ง ลา
ป่า ท่านตอบว่า (สิ่งที่อนูมัดคือสิ่งที่อัลลอฮฺทรงอนูมัดไว้ในคัมภีร์ของ
พระองค์ และสิ่งต้องห้ามคือสิ่งที่อัลลอฮฺทรงห้ามไว้ในคัมภีร์ของพระองค์
และสิ่งที่พระองค์ทรงนิ่งเฉยคือสิ่งที่พระองค์ทรงอภัย) ” (บันทึกโดยal-
Tirmidhiy,2000:1726;Ibn Majah,2000:3367)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าท่านนบี ﷺ มักจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์หรือกฎต่างๆไปมากกว่าที่
จะตัดสินว่าสิ่งใดเป็นที่หะลาลหรือสิ่งใดเป็นที่หะรอมต้องห้าม หรือตอบลงไประบุชัดเจน ด้วยเหตุ
นี้สำหรับศรัทธาชนหากเพียงแค่ว่าสิ่งใดที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดว่าเป็นสิ่งหะรอมต้องห้ามก็นับว่า
เพียงพอแล้ว เพราะสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รวมอยู่ในสิ่งนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์และเป็นที่ยุติ
อนูมัด

3.4.3 หลักว่าด้วยจารีตประเพณีนั้นสามารถที่จะชี้ขาดกฎหมายได้ ()

อาคะฮฺ คือสิ่งที่จิตใจให้การยอมรับ มันเป็นที่ยอมรับของผู้ที่มีสติปัญญาที่ดี
อาคะฮฺ (จารีตประเพณี) นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมุสลิม ซึ่งจารีต
ประเพณีนั้นเป็นที่มาของข้อกำหนดต่างๆ ท่านอิมามอัศสะยูฎีย์(al-Sayutiyy,2001ค.ศ.182-183)กล่าว
ว่า “ ฟังรู้เถิดว่าการพิจารณาจารีตประเพณีเป็นตัวชี้ขาด โดยกฎหมายอิสลามที่ได้ยึดเอาจารีต
ประเพณีเป็นหลักนั้น ปรากฏอยู่ในหลายๆประเด็นปัญหาด้วยกันเช่น การกำหนดอายุของผู้ที่เริ่มมี
ประจำเดือน การบรรลุนิติภาวะ การฟันเป็ยก ระยะเวลาของการมีประจำเดือน การสะอาดจากเลือด
หลังจากคลอดบุตร (นีฟาส) ซึ่งจารีตประเพณีที่จะเป็นตัวชี้ขาดในประเด็นปัญหาดังนั้น จะต้อง
เป็นจารีตประเพณีที่ผู้คนได้ปฏิบัติเป็นประจำ จะต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติ ถ้าหากว่าสิ่งเหล่านั้น
เกิดขึ้นเพียงครั้ง สองครั้ง ไม่นับว่าเป็นจารีตประเพณี ซึ่งนักนิติศาสตร์อิสลามได้ให้คำจำกัดของสิ่งที่
จะถูกรับว่าเป็นจารีตประเพณีคือสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและปกติ(al-Sayutiyy,2001:182-183)
ถ้าหากจะพิจารณาถึงหลักฐานและที่มาของกฎข้อนี้คือ

) :

(3600:) (

ความว่า “ จากท่านอับนุมัศอูดกล่าวว่า (สิ่งที่ซึ่งผู้ศรัทธาเห็นว่าเป็นสิ่งดีนั้น มันก็เป็นสิ่งที่ดี ณ อัลลอฮ์ และสิ่งที่ผู้ศรัทธามีทัศนะว่าน่ารังเกียจ มันก็เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ณ อัลลอฮ์)(บันทึกโดยAhmad,1998:3600)¹⁶

จากหะดีษที่มีความว่า“สิ่งที่ซึ่งผู้ศรัทธาเห็นว่าเป็นสิ่งดีนั้น มันก็เป็นสิ่งที่ดีใน ณ อัลลอฮ์ และสิ่งที่ผู้ศรัทธามีทัศนะว่าน่ารังเกียจ มันก็เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจใน ณ อัลลอฮ์ นั้นบ่งชี้ว่าสิ่งที่มุสลิมเห็นว่าดีทั้งได้ถือปฏิบัติจนกลายเป็นจารีตประเพณีนั้น ถือว่าเป็นสิ่งถูกต้องตามหลักการอิสลามด้วย แต่จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขที่ว่าจะต้องเป็นประเพณีที่ไม่ขัดกับตัวบทหรือหลักการอย่างชัดเจนอีกด้วย¹⁷

และถ้าหากจะพิจารณาถึงหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่กล่าวถึงอาอะฮุ () นั้นไม่มีปรากฏ แต่มีคำว่าอัลอูรฟู () และอัลมะรุฟ () ซึ่งมันจะนำมาถึงการกำหนดกฎเกณฑ์ได้

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ ۗ الْحُرُّ بِالْحُرِّ
وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ ۖ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ ۚ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ
بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ۗ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ۗ
فَمَنْ أَعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

ความว่า “ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย การประหารฆาตกรให้ตายตามในกรณีที่มีผู้ถูกฆาตคนั้น ได้ถูกกำหนดแก่พวกเขาแล้ว คือชายอิสระต่อชายอิสระ ทาสต่อทาส หญิงต่อหญิง แล้วผู้ใดที่สิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาถูกอภัยให้แก่เขาแล้ว ก็ให้ปฏิบัติไปตามนั้นโดยชอบธรรม และให้ชำระแก่เขาโดยดี นั่นคือการผ่อนปรนจากพระเจ้าของพวกเขา และคือการเอ็นดูเมตตาด้วย แล้วผู้ใดละเมิดหลังจากนั้นเขาก็จะได้รับการลงโทษอันเจ็บแสบ ” (อัล-บะเกาะเราะฮ:178)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นอัลลอฮ์ﷻ กำหนดบทลงโทษของฆาตกรอย่างชัดเจน โดยกล่าวว่า“โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย การประหารฆาตกรให้ตายตามในกรณีที่มีผู้ถูกฆาต

¹⁶ เป็นหะดีษเมาฎฟ

¹⁷ (ดู อิสมาแอ อาลี,2552:116)

นั้น ได้ถูกกำหนดแก่พวกเขาแล้ว คือชายอิสระต่อชายอิสระ ทาสต่อทาส หญิงต่อหญิง แล้ว ผู้ใดที่สิ่งหนึ่งจากพี่น้องของเขาถูกอภัยให้แก่เขาแล้ว ก็ให้ปฏิบัติไปตามนั้นโดยชอบธรรม” โดยที่พระองค์ได้ยกเว้นการประหารชีวิตถ้าหากว่าได้รับการให้อภัยจากพี่น้องผู้ตาย ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้ต้องย้อนกลับไปพิจารณาจารีตประเพณีเป็นเกณฑ์

(241:) ﴿ ۷۱ ﴾ وَلِلْمُطَلَّقاتِ مَتَعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ

ความว่า “ และสำหรับบรรดาหญิงที่ถูกหย่านั้น จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกโดยชอบธรรม เป็นสิทธิเหนือผู้ยำเกรงทั้งหลาย ” (อัล-บะเกาะฮฺ: 241)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นอัลลอฮ์ ﷻ ใช้ให้ปฏิบัติต่อสตรีที่ถูกหย่านั้นโดยชอบธรรม ซึ่งความชอบธรรมนั้นจำต้องอาศัยจารีตประเพณีเป็นตัวชี้ขาด

ท่านอิมามฮัสสะยูฎีย์(al-Sayuti, n.d.:99-100)กล่าวว่า“พึงรู้เถิดว่า การยึดถือเอาจารีตประเพณี(อะคะฮ์)และอูรฟุนั้น มีการนำมาใช้ทางด้านฟิกฮ์ในประเด็นปัญหามากมายนับไม่ถ้วน”

3.4.4 หลักว่าด้วยความยากลำบากนั้นจะนำมาซึ่งความสะดวกง่ายดาย

()

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมาบน โลกนี้ พร้อมกันนั้นพระองค์ได้กำหนด บทบัญญัติ (ชะรีอะฮ์) ต่างๆ ให้แก่พวกเขา ซึ่งบทบัญญัติต่าง ๆ นั้นวางอยู่บนพื้นฐานของความง่ายดาย ไม่นำมาซึ่งความลำบากแก่พวกเขา ไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับพิธีกรรม (อิบาดะฮ์)

บทบัญญัติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน การค้าขาย การแต่งงาน การหย่า และอื่นๆ ซึ่งบทบัญญัติอิสลามนั้นจะไม่นำมาซึ่งความลำบากแก่มนุษย์ แต่จะนำมาซึ่งความสะดวกง่ายดายและข้อผ่อนปรนต่างๆ ถ้าหากเราพิจารณาถึงการผ่อนปรนที่ปรากฏในบทบัญญัติอิสลาม () นั้นจะพบว่ามันจะไม่ออกไปจาก 2 ประเภท คือ

1. บทบัญญัติที่พื้นฐานเดิมของมันถูกบัญญัติขึ้นบนพื้นฐานของความสะดวกง่ายดาย

2. บทบัญญัติที่ถูกบัญญัติขึ้นมาเนื่องจากว่ามีอุปสรรค และเหตุการณ์ต่างๆเกิดขึ้น ซึ่งเรียกว่าข้อผ่อนปรน () โดยบรรดานักนิติศาสตร์อิสลามได้ให้ความหมายว่า “ข้อกำหนด ซึ่งถูกยืนยันการบัญญัติ วางอยู่บนพื้นฐานของอุปสรรคพร้อมกับมีหลักฐานการห้าม(al-Sadlan,1999: 217-218)

หลักว่าด้วยความยากลำบากนั้นจะนำมาซึ่งความสะดวกง่ายดายนั้นมิปรากฏในอัลกุรอานหลายอายะฮ์ด้วยกันดังเช่นพระดำรัสของอัลลอฮ์ต่อไปนี้

شَهْرَ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ
الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ ۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۗ وَمَنْ كَانَ
مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا
يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا
هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

ความว่า “ เดือนรอมฎอนนั้นเป็นเดือนที่อัลกุรอาน ได้ถูกประทานลงมาใน ฐานะเป็นข้อแนะนำสำหรับมนุษย์ เป็นหลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับข้อแนะนำ นั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่จำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ ดังนั้นผู้ใดในหมู่ พวกเจ้าอยู่ในเดือนนั้นแล้ว ก็จงถือศีลอดในเดือนนั้น และผู้ใดป่วย หรืออยู่ในการเดินทางก็จงถือใช้ในวันอื่นแทน อัลลอฮ์ทรงประสงค์ให้มีความสะดวก แก่พวกเจ้า และไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า เพื่อที่พวกเจ้าจะได้ให้ ครบถ้วนซึ่งจำนวนวัน (ของเดือนรอมฎอน) และเพื่อพวกเจ้าจะได้ให้ความ เกรียงไกรแก่อัลลอฮ์ ในสิ่งที่พระองค์ทรงแนะนำแก่พวกเจ้า และเพื่อพวกเจ้า จะขอบคุณ ” (อัล-บะเกาะเราะฮ์:185)

ท่านอิมามอัศชะยูฎีย์(al-Sayuti,1998:1/41)กล่าวว่า “ ในอายะฮ์นี้เป็นที่มาของ หลักการที่ใหญ่ ซึ่งภาระและหน้าที่ได้ถูกกำหนดขึ้นในบทบัญญัติอิสลาม โดยที่มันเป็นพื้นฐานของ หลักเกณฑ์พื้นฐาน ซึ่งหลักเกณฑ์ปลีกย่อยต่างๆได้แยกออกมาจากมันนั่นคือ (ความยากลำบากจะ นำมาซึ่งความสะดวกง่ายดาย) ซึ่งมันเป็นหลักเกณฑ์ฟิกฮ์ข้อหนึ่งจากหลักเกณฑ์ฟิกฮ์พื้นฐานทั้ง 5 ที่

กฎหมายอิสลามได้วางอยู่บนหลักเกณฑ์ดังกล่าว โดยที่ภายใต้กฎหมายอิสลามนั้นมีหลักเกณฑ์ และข้อปลีกย่อยมากมายที่ไม่สามารถนับได้ ซึ่งอายะฮ์นี้คือพื้นฐานเดิมของทั้งหมด ”

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ
رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ دُسِينَا أَوْ أَحْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا
كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا
بِهِ ۗ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾ (286:)

ความว่า “ อัลลอฮ์จะไม่ทรงบังคับชีวิตหนึ่งชีวิตใด นอกจากตามความสามารถของชีวิตนั้นเท่านั้น ชีวิตนั้นจะได้รับการตอบแทนดีในสิ่งที่เขาได้แสวงหาไว้ ชีวิตนั้นจะได้รับการลงโทษในสิ่งชั่วที่เขาได้แสวงหาไว้ โอ้พระเจ้าของพวกเราโปรดอย่าเอาโทษแก่เราเลย หากพวกเราลืมหรือผิดพลาดไป โอ้พระเจ้าของพวกเราโปรดอย่าได้บรรทุกภาระหนักใดๆแก่เรา เช่นเดียวกับที่พระองค์ได้บรรทุกมันแก่บรรดาผู้ที่อยู่ก่อนหน้าพวกเรามาแล้ว โอ้พระเจ้าของพวกเราโปรดอย่าให้พวกเราแบกสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นใดๆแก่พวกเราที่จะแบกมันได้ และ โปรดได้ทรงอภัยแก่เราทุกโทษให้แก่พวกเรา และเมตตาแก่พวกเราด้วยเถิด พระองค์นั่นคือผู้ปกครองของพวกเรา ดังนั้นโปรดได้ทรงช่วยเหลือพวกเราให้ได้รับชัยชนะเหนือกลุ่มชนที่ปฏิเสธศรัทธาด้วยเถิด ”
(อัล-บะเกาะเราะฮ์:286)

ท่านอิมามอิบนุตัยมียะฮ์ (Ibn Taimiyah,1997:14/137-138)กล่าวว่า “ แท้จริงทุกอย่างที่เป็นหน้าที่แก่พวกท่าน ไม่ว่าจะเป็คำสั่งใช้ หรือคำสั่งห้ามนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในความสามารถของพวกเขา ซึ่งพระองค์จะไม่ทรงสั่งใช้พวกเขาในสิ่งที่เกินความสามารถของพวกเข ในอายะฮ์นี้เป็นข้อโต้แย้งอันชัดเจนแก่ผู้ที่มีความคิดตรงกันข้ามกับสิ่งดังกล่าว.

﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ (28:)

ความว่า“ อัดลอสฺทรงปราถนาที่จะผ่อนผันให้แก่พวกเจ้า และมนุษย์นั้นถูกบังเกิดมาในสภาพที่อ่อนแอ ” (อัน-นิซาอฺ:28)

จากอายะฮฺดังกล่าวบ่งชี้ว่าอัดลอสฺﷺจะทรงผ่อนปรนความยากลำบากให้แก่มุสลิม

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ
وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ
وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ
مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ
لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ
عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

ความว่า “ โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย เมื่อพวกเจ้ายืนขึ้นจะไปละหมาด ก็จงล้างหน้าของพวกเจ้า มือของพวกเจ้าถึงข้อศอก จงลูบศีรษะของพวกเจ้า ล้างเท้าของพวกเจ้าถึงตาคู่มทั้งสอง และหากพวกเจ้ามีญะนาบะฮฺก็จงชำระร่างกายให้สะอาด หากพวกเจ้าป่วย หรืออยู่ในการเดินทาง หรือคนใดในพวกเจ้ามาจากการถ่ายทุกข์ หรือได้สัมผัสผู้หญิงมา แล้วพวกเจ้าไม่พบน้ำก็จงมุ่งสู่ดินที่ดี แล้วลูบใบหน้าของพวกเจ้า มือของพวกเจ้าจากดินนั้น อัดลอสฺนั้นไม่ทรงประสงค์เพื่อจะให้มีความลำบากใดๆแก่พวกเจ้า แต่ทว่าทรงประสงค์ที่จะให้พวกเจ้าสะอาด และเพื่อให้ความกรุณาเมตตาของพระองค์ครบถ้วนแก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจักขอบคุณ ” (อัล-มาอิคะฮฺ:6)

﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۗ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي
الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۗ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۗ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ

قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ
مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾ (: 78)

ความว่า “ และจงต่อสู้เพื่ออัลลอฮ์ ซึ่งเป็นการต่อสู้ที่แท้จริงเพื่อพระองค์
พระองค์ทรงคัดเลือกพวกเจ้า และพระองค์มิได้ทรงทำให้เป็นการลำบากแก่
พวกเจ้าในเรื่องของศาสนา ศาสนา(ที่ไม่ลำบาก) คือศาสนาของอิบรอฮีม
บรรพบุรุษของพวกเจ้า พระองค์ทรงเรียกชื่อพวกเจ้าว่ามุสลิมิน ในคัมภีร์
ก่อนๆและในอัลกรุอาน เพื่อสู้อลจะให้เป็นพยานแก่พวกเจ้า และพวกเจ้าจะ
ได้เป็นพยานแก่มนุษย์ทั่วไป ดังนั้นพวกเจ้าจงดำรงละหมาด บริจาคซะกาต
และจงยึดมั่นต่ออัลลอฮ์ พระองค์เป็นผู้คุ้มครองพวกเจ้า เพราะพระองค์คือผู้
คุ้มครองที่ดีเลิศ และผู้ทรงช่วยเหลือที่ดีเยี่ยม ” (อัลฮัจญ์:78)

ท่านอิมามอิบนุกะษีร (Ibn Kathir,1997:5:455)กล่าวอธิบายอายะฮ์นี้ว่า คือสิ่งที่เป็น
ภาระแก่พวกท่าน ซึ่งพวกท่านไม่มีความสามารถที่จะปฏิบัติ และสิ่งที่จำเป็นแก่พวกท่าน ซึ่งมัน
นำมาซึ่งความลำบากแก่พวกท่าน นอกจากว่าอัลลอฮ์จะทรงให้ทางออกแก่พวกท่าน ซึ่งการ
ละหมาดนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของอิสลาม รองจากคำปฏิญาณทั้งสอง เบื้องต้นนั้น
จำเป็นต้องปฏิบัติสี่หรือห้า แต่ได้ผ่อนปรนไว้ในขณะเดินทางให้ย่อเหลือเพียงสองหรือห้า ในขณะ
สงครามอิมามบางท่านอนุญาตให้ปฏิบัติเพียงหนึ่งหรือห้า ละหมาดของผู้เดินทาง ขณะชีพาหนะ ผิน
หน้าสู่กิบลัตหรือไม่ผินหน้าสู่กิบลัตก็ได้ และเช่นกันในขณะละหมาดสุนนะฮ์ การยื่นละหมาดจะ
ถูกยกเลิกเมื่อมีความลำบากเนื่องจากเจ็บป่วย ซึ่งผู้ป่วยอนุญาตให้นั่งละหมาด ถ้าหากไม่สามารถนั่ง
ก็ให้นอน และอื่นๆอีกจากข้อผ่อนปรนในทุกบทบัญญัติและหน้าที่ต่างๆ

3.4.5 หลักว่าด้วยสิ่งอันตรายใดๆไม่อาจลบหายด้วยสิ่งอันตรายด้วยกัน)

(

((: ﷺ

(2340:

ความว่า “ จากท่านอุบาต๊ะฮฺ บิน อัลศอมัตก¹⁸เล่าว่าท่านรศูล ﷺ ได้พิพากษาโดยกล่าวว่า (ไม่มีการกระทำใดๆให้แก่ตนเองได้รับความเสียหาย และไม่มีการกระทำใดๆให้แก่ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ” (บันทึกโดยIbn Majah,2000:2340)

ซึ่งแน่นอนบทบัญญัติอิสลาม ถูกกำหนดมาเพื่อขจัดอันตรายต่างๆที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ และการกระทำอันตรายนั้นเป็นสิ่งต้องห้ามในอิสลาม ไม่อนุญาตให้มุสลิมทำอันตรายต่อมุสลิมด้วยกันและต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่ว่าจะด้วยคำพูด การกระทำหรือด้วยสาเหตุอื่นๆ ซึ่งอัลกุรอานและอัลหะดีษได้ห้ามไม่ให้มุสลิมทำอันตรายต่อผู้อื่น ดังเช่น

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَبَّغْنَ أَجْلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرَحوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لَتَعْتَدُوا^ع وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ^ع وَلَا تَتَّخِذُوا^ع آيَاتِ اللَّهِ هُزُوعًا^ع وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ^ع وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾

ความว่า “ และเมื่อพวกเจ้าหย่าบรรดาผู้หญิง แล้วพวกนางถึงกำหนดเวลาของพวกนางแล้ว ก็จงยับยั้งนางไว้โดยชอบธรรม หรือไม่ก็จงปล่อยนางไปโดยชอบธรรม และพวกเจ้าจงอย่ายับยั้งพวกนางไว้โดยมุ่งก่อความเคียดรื้อน เพื่อพวกเจ้าจะได้ข่มเหงรังแก และผู้ใดกระทำเช่นนั้น แน่แน่นอนเขาก็ข่มเหงตนเอง และจงอย่าถือเอาโอองการของอัลลอฮฺเป็นที่เย้ยหยัน และพึงระวังถึงความเมตตาของอัลลอฮฺที่มีแก่พวกเจ้า สิ่งที่พระองค์ได้ทรงประทานลงมาแก่พวกเจ้าอันได้แก่คัมภีร์ และบทบัญญัติ(ที่มีอยู่ในคัมภีร์นั้น) ซึ่งพระองค์จะทรงใช้คัมภีร์นั้นแนะนำตักเตือนพวกเจ้า และพวกเจ้าพึงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด และจงรู้

¹⁸ คือ อุบาต๊ะฮฺ บุตรอัลศอมิต บุตร กอยศฺ บุตรฟิฮรี บุตรฆาซละบะฮฺ บุตรเกาฟิลา เป็นศอหาบะฮ์ เสียชีวิตปี ฮ.ศ. 34 มีอายุ 72 ปี (al-Jazariy,1994:3/138)

ด้วยว่าแท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงรอบรู้ในทุกสิ่งทุกอย่าง ” (อัล-บะเกาะเราะฮ์: 231)

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ
الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ
نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَالِدِهِ
وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِّنْهُمَا
وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (: 233)

ความว่า “ และมารดาทั้งหลายนั้นจะให้นมแก่ลูกๆของนางภายในสองปีเต็ม
สำหรับผู้ที่ต้องการจะให้ครบถ้วนในการให้นม และหน้าที่ของพ่อเด็กนั้น คือ
ปัจจัยยังชีพและเครื่องนุ่งห่มโดยชอบธรรม ไม่มีชีวิตใดจะถูกบังคับนอกจาก
เท่าที่ชีวิตนั้นมีความสามารถ มารดาก็จงอย่าได้ก่อความเดือดร้อน(ให้แก่สามี)
เนื่องด้วยลูกของนาง และพ่อก็จงอย่าได้ก่อความเดือดร้อน(ให้แก่ภรรยา)
เนื่องด้วยลูกของเขา และหน้าที่ของทายาทผู้รับมรดกก็เช่นเดียวกัน แต่ถ้าทั้ง
สองต้องการหย่านม อันเกิดจากความพอใจและการปรึกษาหารือกันจากทั้ง
สองคนแล้ว ก็ไม่มีบาปใดๆแก่เขาทั้งสอง และหากพวกเขาประสงค์ที่จะให้มี
แม่นมขึ้นแก่ลูกๆของพวกเขาแล้ว ก็ย่อมไม่มีบาปใดๆแก่พวกเขา เมื่อพวกเขา
ได้มอบสิ่งที่พวกเขาให้(แก่นางเป็นค่าตอบแทน)โดยชอบธรรม และจงยำ
เกรงอัลลอฮ์เถิด ฟังรู้เถิดว่าแท้จริงอัลลอฮ์นั้นทรงเห็นในสิ่งที่พวกเขากระทำ ”
(อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 233)

﴿أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ
لِتَضَيِّقُوا عَلَيْنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْنَّ حَتَّى يَضَعْنَ

حَمَلُهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَكَاتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ ۗ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ
بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَسُتْرُوعٌ لَهُ ۗ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾ (6 :

ความว่า “ จงให้พวกนางพำนักอยู่ ณ ที่พวกเจ้าพำนักอยู่ตามฐานะของพวกเจ้า และอย่าทำอันตรายพวกนางเพื่อให้เกิดการคับแค้นแก่พวกนาง และหากพวกนางตั้งครรภ์ก็จงเลี้ยงดูพวกนางจนกว่าพวกนางจะคลอดทารกที่อยู่ในครรภ์ของพวกนาง ครั้นเมื่อได้ให้นมแก่ทารกของพวกเจ้า ก็จงให้พวกนางซึ่งค่าตอบแทนของพวกนาง และจงปรึกษารื้อระหว่างพวกเจ้าด้วยกัน โดยดี และเมื่อพวกเจ้าตกลงกันไม่ได้ ก็จงให้หญิงอื่นให้นมแก่เด็กนั้น ” (อัลกุฎลัก : 6)

)) : ﷺ (2342:) ((

ความว่า “ ผู้ใดที่ทำอันตรายต่อผู้อื่น อัลลอฮ์จะให้เกิดอันตรายแก่เขา และผู้ใดที่สร้างความลำบากแก่ผู้อื่น อัลลอฮ์จะให้ความลำบากแก่เขา ” (บันทึกโดยIbn Majah,2000:2342)

หลักเกณฑ์ฟิกฮ์ข้อนี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในกฎหมายอิสลามหลายอย่างด้วยกัน เช่น

1. การค้ำประกันค้ำเนื่องจากมีข้อตำหนิ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น
2. การกำหนดโทษด้วยการประหารชีวิต เพื่อขจัดอันตรายต่อผู้ปกครองของผู้ที่ถูกฆ่า
3. การจ่ายค่าปรับเพื่อขจัดสาเหตุของการทำผิดและฝ่าฝืน
4. การยกเลิกการแต่งงานเนื่องจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีข้อบกพร่อง นำตำหนิ(al-Sayuti,2001:173)

3.4.6 หลักว่าด้วย ปิดกั้นหนทางสู่พฤติกรรมที่ต้องห้าม ()

อิสลามให้อิสระต่อผู้คนในการเลือกกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยการกระทำนั้นจะต้องอยู่ในขอบเขตของบทบัญญัติอิสลาม ไม่ใช่ว่าจะสามารถกระทำตามอำเภอใจของตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงวิธีการและผลลัพธ์ของสิ่งนั้นๆ ซึ่งนักวิชาการอูศูลียีนได้กำหนด หลักการข้อหนึ่งเอาไว้ นั่นคือ “หลักว่าด้วย ปิดกั้นหนทางสู่พฤติกรรมที่ต้องห้าม” ซึ่งอัลกุรอานที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ข้อนี้ ดังเช่น

﴿وَلَا تَسْبُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْبُوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ ۗ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (108 :)

ความว่า “ และพวกเจ้าจงอย่าด่าว่าบรรดาที่พวกเขาวิงวอนขออื่นจากอัลลอฮ์ แล้วพวกเขาก็จะด่าว่าอัลลอฮ์ เป็นการละเมิดโดยปราศจากความรู้ ในทำนองนั้นแหละ เราได้ให้สวยงามแก่ทุกชาติซึ่งการงานของพวกเขา และยังพระเจ้าของพวกเขา นั่นคือการกลับไปของพวกเขา แล้วพระองค์ก็จะทรงบอกแก่พวกเขาในสิ่งที่พวกเขากระทำกัน ” (อัล-อันอาม :108)

ท่านอิมามอิบน์กะษีร์ (Ibn Kathir, 1999:3/314) กล่าวอธิบายอายะฮ์นี้ว่า “ อัลลอฮ์ทรงห้ามท่านรศูลﷺและผู้ศรัทธาทั้งหลายด่าทอต่อพระเจ้าของผู้ตั้งภาคี ถึงแม้ว่ามันจะนำมาซึ่งประโยชน์ แต่ทว่า การด่าทอนั้นจะนำมาซึ่งผลเสียที่ยิ่งใหญ่นั้นก็คือ ผู้ตั้งภาคีจะด่าทอต่อพระเจ้าของผู้ศรัทธา อัลลอฮ์ผู้ซึ่งไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ”

เป็นสิ่งที่มุสลิมจำต้องตระหนักและมีความเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ข้อนี้ เพื่อที่จะได้นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกนี้ ซึ่งจะนำมาซึ่งความสุขแห่งโลกนี้และประสบความสำเร็จในโลกหน้า

3.4.7 หลักว่าด้วยสิ่งที่ไม่อนุญาตให้ปฏิบัติ ไม่อนุญาตให้แสวงหา ()

ทุกอย่างที่บทบัญญัติอิสลามได้ห้ามไม่ให้ปฏิบัตินั้น ไม่อนุญาตให้มุสลิมแสวงหา หรือให้ผู้อื่นปฏิบัติแทน ซึ่งเจตนาการใช้ชีวิตของมุสลิมคือการขจัดความไม่ดีและสิ่งที่จะสร้างความเสียหายแก่โลกนี้ ส่วนหนึ่งจากความความไม่ดีและจะนำมาซึ่งความเสียหายนั้นคือการปฏิบัติในสิ่งที่ต้องห้าม ดังนั้นหลักเกณฑ์ข้อนี้มีเจตนาเพื่อปิดกั้นทางที่นำไปสู่สิ่งต้องห้าม ไม่ว่าจะด้วยการให้ การรับ การให้ การปฏิบัติหรือแสวงหา ซึ่งตัวบทจากอัลหะดีษที่กล่าวถึงหลักเกณฑ์ข้อนี้เช่น

(2277: ﷺ 1206:)): 3333: ((

ความว่า “ จากท่านอิมามสุตุดกล่าวไว้ว่า ท่านรศูด ﷺ สถาปนาผู้ที่รับดอกเบี๋ย ผู้ที่ให้ดอกเบี๋ย ผู้ที่เป็นพยาน และผู้ที่บันทึกสัญญาที่เกี่ยวข้องกับดอกเบี๋ย ”

(บันทึกโดยAbu Daud,2000:3333,al-Tirdhiy,2000:1206และIbn MajaH,2000:2277)

ซึ่งตัวอย่างที่ปรากฏในกฎหมายอิสลามเช่น ดอกเบี๋ยนั้นไม่อนุญาตให้รับและให้ สุราไม่อนุญาตให้ดื่มและขาย และทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสุรา เครื่องดนตรีไม่อนุญาตให้ขาย ซื้อ และทุกการกระทำที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดนตรี(Ibn Nuyaim,1993:158;al-Sayutiyy ,2001:280-281)

จากหลักเกณฑ์ข้อนี้บ่งชี้ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นที่หะรอมต่อมุสลิมไม่อนุญาตให้ มุสลิมแสวงหา หรือให้แก่ผู้อื่นดังหะดีษข้างต้น

3.4.8 หลักว่าด้วยปัจจัยขั้นต่อนั้นมีสถานภาพเหมือนกับปัจจัยขั้นความ จำเป็น ()

บทบัญญัติอิสลามนั้นวางอยู่บนพื้นฐานของความง่ายดาย และไม่สร้างความยุ่งยาก ให้แก่มนุษย์ ซึ่งความง่ายดายของบทบัญญัติที่มีการยกเว้นนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความจำเป็น เท่านั้น แต่ความต้องการบางครั้งก็ได้รับการยกเว้นจากบทบัญญัติด้วย ไม่ว่าจะความต้องการนั้นจะเป็น

ความต้องการโดยรวม หรือความต้องการเฉพาะ ซึ่งมันมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด เช่นเดียวกับความจำเป็น ดังนั้นอนุญาตให้กระทำในสิ่งที่ต้องห้าม และอนุญาตให้ละทิ้งสิ่งที่จำเป็น (วาญิบ)

ถ้าหากพิจารณาตัวอย่างต่อไปนี่เราจะเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ข้อนี้

1. อนุญาตให้ทำการเช่า ซึ่งการเช่านั้นถูกอนุญาตให้กระทำได้ เนื่องจากว่าความจำเป็นที่ต้องให้มีเช่า เนื่องจากบางครั้งเราต้องการสิ่งหนึ่งสิ่งใดแต่เราไม่สามารถได้รับสิ่งนั้น นอกจากด้วยการเช่าเท่านั้น

2. อนุญาตให้เข้าห้องน้ำด้วยค่าตอบแทน ซึ่งตามตัวบทของกฎหมายการเทียบเคียงนั้นก็จะเป็นสิ่งที่ไม่อนุญาตให้กระทำ เพราะเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีราคากำหนดแน่นอน แต่การใช้ไม่กำหนดแน่นอน ซึ่งโดยกฎหมายทั่วไปการแลกเปลี่ยนจะเป็นการซื้อขายหรือการให้บริการ จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่แลกเปลี่ยนที่แน่นอน แต่กฎหมายอนุโลมให้กระทำได้เนื่องจากเป็นความจำเป็นที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

3. อนุญาตให้รับค่าตอบแทนจากการให้นมเด็กเนื่องจากความจำเป็นซึ่งบางครั้งแม่ของเด็กไม่สามารถให้นมลูกได้ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุอันใดก็ตาม จึงจำต้องจ้างสตรีอื่นให้นมลูกของนาง(Ibn Nuyaim,1993:91-92;al-Sayuti ,2001:179-180;al-Zarqa,1989:211-212)

ในชีวิตประจำวันของมุสลิมนั้นต้องอาศัยสิ่งต่างๆมากมายในการดำเนินชีวิต บางครั้งสิ่งเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในการครอบครองของเขา แต่จะด้วยวิธีการใดเพื่อที่เขาจะได้รับสิ่งเหล่านั้นเนื่องเขามีความจำเป็นต่อสิ่งดังกล่าว ดังนั้นเขาจึงต้องพึ่งพาลักษณะที่ด้วยความต้องการนั้นมีสถานภาพเหมือนกับความจำเป็นซึ่งหลักเกณฑ์ข้อนี้มีความเกี่ยวข้องกับการเตรียมความงามโดยตรงจึงเป็นการสมควรที่จะนำมากล่าวถึงพอสังเขป.

สรุป

อัลอะหุกามแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ อัลหุกุม อัลตักลีฟีย์และอัลหุกุม อัลวักอีย์ ซึ่งอัลหุกุม อัลตักลีฟีย์แบ่งออกเป็น 5 ประเภทคือ วาญิบ หะรอม มันคูบ มักรูฮ์ และอัลหุกุม อัลวักอีย์ ซึ่งบางครั้งเป็นสาเหตุ เป็นเงื่อนไข เป็นอุปสรรค เป็นข้อผ่อนผัน เป็นข้อกำหนดเดิม การมีผลถูกต้องและการโมฆะ

ซึ่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลามนั้นถูกบัญญัติขึ้น เพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น โดยที่ลักษณะพิเศษแห่งเจตนารมณ์ของบทบัญญัติอิสลามจะตระหนักถึงหลักประกัน 3 ระดับ คือ หลักประกันระดับปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐาน หลักประกันในข้อนี้มี 5 ประการด้วยกันคือ ตามความมั่นคงด้านศาสนา ชีวิตสติปัญญา ทรัพย์สิน และความมั่นคงด้านการสืบสกุล หลักประกันระดับปัจจัยความต้องการและ

หลักประกันระดับปัจจัยขั้นเสริมแต่ง ซึ่งหลักประกันเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการเสริมความงาม โดยตรง และการเสริมความงามของสตรีนั้นยังเกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์ฟิสิกส์หลายข้อด้วยกันเช่น หลักว่าด้วยพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับเจตนาหลักว่าด้วยพื้นฐานของสรรพสิ่งต่าง ๆ นั้นเป็นที่ อนุมัติ หลักว่าด้วยปัจจัยขั้นต้องการนั้น มีสภาพเหมือนกับปัจจัยขั้นความจำเป็น เป็นต้น ดังนั้นการจะกำหนดหุ้มของการเสริมความงามของสตรีนั้น ต้องนำสิ่งเหล่านี้มา

พิจารณา

Prince of Songkla University
Pattani Campus